

ВІСНИК VISNYK

-VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спілка - політичний міжнарод

ЗМІСТ

С. Корнич — Огляд світових подій	1
I. Левадний — Два видатні побутописці західноукраїнського села	4
Василь Стус — Балухаті мистецтвознавці	7
Для перемоги ідей АБН	8
Д-р М. Кушнір — Проблеми перед нами	10
С. Женецький — Національні проблеми на 24-му з'їзді КПСС	13
Леонід Полтава — Ленін, література і мистецтво	15
Мих. Гікавий — Мої зустрічі	18
В. Гаківничий — 512	21
Вол. Гаврилюк — Парапрази	23
„Зозулька” кус	26
В. Д. — Наші студенти на захист Мороза	27
Б. К. — За правопорядок в громаді	29
З життя Відділів	30
Хроніка	31

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

У ВИДАВНИЦТВІ ОЧСУ МОЖНА НАБУТИ ТАКІ КНИЖКИ:

Е. Маланюк: Illusterrimus Dominus Mazepa — тло і постати, стор. 32	0.50	Л. Полтава: 1709 (роман), стор. 224, ціна: т. о. 2.50 м. о.	2.00
Е. Маланюк: Малоросійство, стор. 36	0.50	Я. Стецько: 30-те Червня 1941 р., стор. 463, ціна: т. о. 7.00, м. о.	6.00
Е. Маланюк: До проблеми большевизму, стор. 82	1.00	М. Сосновський: Україна на міжнародній арені 1945-1965, стор. 272	3.50
Е. Маланюк: Нариси з історії нашої культури, стор. 80	0.50	Ф. Б. Корчмарик: Духові впливи Києва на Москов- щину в добу Гетьманської України, стор. 245	4.00
Е. Маланюк: Остання весна (поезії), стор. 104	1.50	** Косак-Охримович-Тураш: стор. 190, ціна: т. о. 4.00, м. о.	3.00
Е. Маланюк: Серпень (поезії), стор. 72	2.00	О. Дяків-Горновий: Ідея і чин, стор. 408, т. о.	5.00
** Історія Русів: стор. 346	3.00	П. Савчук: Гетьман Мазепа	2.00
Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210	2.75	П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії)	0.50
Д. Донцов: Правда прадідів великих, стор. 95	1.00	П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (трагедія на 5 дій)	1.00
Д. Донцов: Хрестом і мечем, стор. 319, ціна: т. о. 5.00, м. о.	4.00	П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дій)	1.00
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, стор. 410	6.00	О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180	2.00
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину	1.00	О. Запорожець: В одвічній боротьбі, стор. 370	2.00
О. Оглоблин: Українсько-московська угода, сторі- нок 100	0.50	Вадим Лесич: Кам'яні луни	1.50
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська держав- ність, стор. 24	0.25	Р. Володимир: Палкі серця (поезії), стор. 215	2.50
О. Оглоблин: Думки про сучасну українську істо- ріографію, стор. 87	1.50	Зореслав: З ранніх весен (поезії), стор. 112	2.00
А. Кияжинський: На дні СССР, стор. 232	2.75	„ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ“ — історичний збірник УСС, 1914-1964, стор. 608, т. о.	12.00
У. Самчук: Чого не гойть вогонь (роман) сторі- нок 288	3.75	В. Гаврилок: Тінь і мандрівник (поезії), стор. 105	2.00
Ф. Одрач: Щебетун (повість), стор. 294	2.50	М. Кушнір: Край і еміграція, стор. 47	0.75
Т. Ерем: Советський акваріум, стор. 142	0.50	М. Остронерха: На закруті, стор. 142	2.00
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, сторі- нок 154	1.25	М. Остронерха: Великий Василіянин, стор. 48	0.50
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніп, сторі- нок 44	0.50	М. Остронерха: Гомін здалека, стор. 127	1.50
М. Щербак: Багаття (лірика), стор. 64	0.75	М. Остронерха: Бліски і темряви (спогад), стор. 208	2.00
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29	0.25	М. Остронерха: Чорнокнижник із Зубрівки, стор. 32	0.50
В. Гришко: Панславізм в советській історіографії і політиці, стор. 37	0.25	М. Остронерха: Грозна калини, стор. 132	2.00
Б. Кравців: Людина і вояк (сл. п. Р. Шухевича- Чупринки), стор. 31	0.25	М. Остронерха: Без докору (міркування на мис- тецькі теми), стор. 154	1.50
РІЧНИКИ ВІСНИКА (тверда оправа)	8.00	М. Чубатий: Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй	2.50
Е. Ляхович: Перевірка наших позицій, стор. 15	0.25	Хосе Орtega - i - Гассет: Бунт мас	2.00
Е. Ляхович: Форма і зміст українських змагань	2.50		
В. Січинський: Крим (історичний нарис), стор. 31	0.25		
П. Мірчук: З моого духа печаттю (25-ліття ОУН), стор. 30	0.50		
П. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63	1.00		
П. Мірчук: Під покров Богородиці (свято УПА), стор. 32	0.25		
П. Мірчук: Українська визвольна справа і україн- ська еміграція	1.00		
П. Мірчук: Українська Повстанська Армія — 1942- 1952, стор. 319	2.00		
П. Мірчук: Українська Державність 1917-1920, стор. 400	5.00		
С. Збаразький: Крути, стор. 104	1.00		
Г. Косинка: Фавст з Поділля, стор. 95	1.00		

АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ:

Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine	3.00
N. Chirovsky: Old Ukraine, 480 pp.	7.00
N. Chirovsky: The Economic Factor in the Growth of Russia, 178 pp.	3.75
N. Chirovsky: The Ukrainian Economy, 93 pp.	1.50
N. Chirovsky: An Introduction to Russian History, 280 pp.	4.50
L. E. Dobriansky: The Vulnerable Russians, 454 pp.	6.00
I. Mirechuk: Ukraine and its People, 280 pp.	3.00
O. Honcharuk: If war Comes Tomorrow, 63 pp.	1.00
W. Dushnyck: The Ukrainian-Rite Catholic Church at the Ecumenical Council (1962-1965), 191 pp.	3.00

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K
P. O. Box 304, Cooper Station
New York, N. Y. 10003

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОШИРЮЙТЕ „ВІСНИК ОЧСУ“!

ВІСНИК

С. Корніг

ОГЛЯД СВІТОВИХ ПОДІЙ

Події в ЗСА і війна в Індо-Китаї

Одним з найважливіших відтінків зовнішньої політики ЗСА є довголітня війна у В'єтнамі, яка поширилась на Камбоджу і Ляос. Війська Південного В'єтнаму з помічю повітряної флоти ЗСА почали бути успішний наступ на Ляос, щоб перетяти „шлях Го Чі Міня”, яким постачається військовий матеріал і харчі для комуністичних армій, що діють в Індо-Китаї. Битва продовжувалася 44 дні і в результаті південнов'єтнамські війська відійшли з Ляосу. Стислі дані про втрати воюючих сторін усталити трудно. Преса інформує, що Південний В'єтнам утратив 3.800 вояків вбитими і 5.200 раненими, а Північний В'єтнам — 14.000 вбитими. Цифри ці ставиться під сумнів. Щодо причин поразки є різні погляди. Частина преси вважає, що команда ЗСА не завжди поспішала на час з летунською допомогою.

Перемогу комуністів у битві в Ляосі використала Москва для піднесення свого престижу на 24-му з'їзді комуністичної партії.

Політична рада Демократичної партії, яка має сто членів, ухвалила на пропозицію конгресмена Райта опрацьовану Аверелом Гарріманом резолюцію, яка вимагає виведення всіх американських військ з Південно-Східної Азії найпізніше до кінця цього року.

Президент Філіппін Маркос заявив, що серед провідників азійських держав постало побоювання в зв'язку з заплянованим виведенням американських військ з В'єтнаму, як також з інших частин Південної Азії.

Уряд Норвегії має намір визнати уряд Північного В'єтнаму, але Норвегія надалі залишається членом оборонного союзу НАТО.

Події у В'єтнамі набирають особливого значення, коли взяти під увагу, що комуністичні

агенти і ліві демагоги, використовуючи їх у своїй пропаганді перед президентськими виборами, які мають відбутися в 1972 році, ведуть шалену кампанію проти през. Ніксона і Республіканської партії. Рівночасно вони ведуть прокомууністичну і пацифістичну пропаганду, а також розкладову роботу серед американської армії. Армія якось ізольована від громадянства. Преса, радіо і телевізія роздувають найменші неуспіхи американців у війні в В'єтнамі. В країні незнані прізвища героїв. Нема контакту між Армією і народом. Фронтовики пишуть додому: „Коли ми оглядаємо на телевізії маніфестації в ЗСА проти війни у В'єтнамі, то у нас виникає сумнів, чи ми добре робимо, що воюємо”.

29-го березня військовий трибунал визнав винним лейтенанта Вілліяма Келлі в тому, що він під час наступу на селище Мілай у Південному В'єтнамі, три роки тому, вбив 22-ох цивільних осіб, серед них кілька жінок і дітей. Суд на підставі рішення присяжних засудив В. Келлі на дожivotню в'язницю. Цей присуд викликав бурхливу реакцію серед американського громадянства. На адресу Президента напливають тисячі листів і телеграм з протестами проти присуду. Лейтенант В. Келлі дістає багато листів і квітів. Деякі видатні діячі, як от віце-президент Егнью, генерал Вестморленд, сен. Рибікоф і інші висловили свої застереження в цій справі. През. Р. Ніксон в короткій заявлі на телевізії сказав, що громадська опінія свідчить про те, що народ обурений відношенням лібералів, демократів, преси і телевізії до Армії, яка боронить принцип свободи народів у світі, зокрема свободи ЗСА.

Стримання наступу південнов'єтнамських військ у Ляосі відбулося не тільки з причини спротиву переважаючих сил ворога, але голов-

но з причин укладу сил в світовій політиці. В західноєвропейських політичних сферах поширилось занепокоєння, яке підсилилось внаслідок виступу відомого „голуба” Аверела Гаррімана, що перестеріг перед можливістю війни з Китаєм.

Американські коментатори, на підставі інтерв'ю през. Ніксона для „Нью Йорк Таймс” твердять, що Президент плянує започаткувати нову політику, при якій ЗСА мали би рівноважити змагання між світовими потугами: в Європі рівноважити перевагу Москви з поміччю НАТО, а в Азії — перевагу червоного Китаю з поміччю Японії (і евентуально національного Китаю — С. К.). В зв'язку з цим Президент поробив кроки в напрямі до замирення з Китаєм. Він заявив, що „ми мусимо продовжувати наші переговори з Советським Союзом, але також відкриваємо двері для співпраці з Китаєм”. В ЗСА вважають, що коли світом будуть керувати три потуги — ЗСА, Москва і Китай — то він буде більше зрівноважений, ніж світ, керований двома потугами — ЗСА і Москвою.

Небезпека такої політики для ЗСА полягає в тому, що Москва може порозумітися з Китаєм і виступити проти ЗСА. Передбачаючи таку можливість, Уряд ЗСА не обмежується тією концепцією і шукає шляхів до тривалішого і певнішого політичного забезпечення свого існування.

Впливовий політичний журнал „Ю. С. енд Ворлд Ріпорт” вмістив у числі з 29 березня статтю відомого публіциста Дейвіда Лоренца п. н. „Самовизначення націй”. На жаль, не маємо можливості тут докладніше обговорити цю статтю, звернемо увагу лише на деякі ствердження автора, що, здається, повернувся на Землю по дуже довгій подорожі на Місяць. На початку статті він стверджує, що головним

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.
Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003

принципом у світі є принцип, згідно з яким всі нації повинні мати право на визначення своєї форми правління і бути вільними від зовнішньої інтервенції в їх справи. Західній світ, а зокрема ЗСА визнають творення незалежних республік в Африці. Західноєвропейські потуги відмовляються від їх контролі. Але в Європі і Азії свобода менших країв ненадійна. Південна Азія має колективний оборонний договір. Договір НАТО був підписаний в надії, що війська альянтів прийдуть негайно з допомогою проти агресії на будь-якого з його членів. Але залишається факт, що, поки Західня Європа свободна, більшість країв Середуцької і Східної Європи окупована Москвою. Досить дивно, що світові потуги не зробили дотепер ніякого зусилля, щоб привернути їм свободу. Автор вичисляє поневолені Москвою країни Східної Європи, але забуває згадати про Україну, яка має представництво в ОН. Він пригадує, що Кремль у тих поневолених країнах домінує, а московські окупаційні війська приборкують всякі спроби визволення. І запитує: „А як же відносно світової опінії? Чому право „самовизначення націй” знахтуване для країн Східної Європи?” Він вважає, що вже надходить час для цілого світу вимагати самовизначення націй, і Східня Європа повинна мати свободу, щоб вибрати власні форми влади.

Автор, очевидно, не є такий наївний, щоб не знати, як є в дійсності. Але стаття його написана для американського народу, який повинен знати, що рятунок для нього лежить не в НАТО і не в атомовій зброї, а в революції поневолених Москвою і Китаєм народів — **Москва і Пейпінг** мусять бути знищенні.

Тим часом президент Ніксон пробує урухомити свій плян зближення з червоним Китаєм. В тій цілі вислано у половині квітня ц. р. місію доброї волі в формі дружини пінг-понгу, на змагання в червонім Китаю. Та спортова дружина була прийнята з надзвичайною чесністю. Преса багато пише про започаткування добрих відносин з Китаєм. Продовження нової китайської політики має відбуватися у формі переговорів в Варшаві поміж американським і китайським амбасадорами. Однак, на перешкоді до зближення стоїть багато проблем, і чи знайдуть формулу для компромісу — річ дуже сумнівна.

Демократи в ЗСА вітають нову політику, але республіканці, на чолі з віце-президентом Спіро Егнью, критикують її. Це дійсно ризиковна політика, коли взяти під увагу, що Китай та-кий самий агресор, як і Москва — окупує Ти-бет, Манджурію та інші країни і розпалює вій-ну проти ЗСА в Індо-Китаї. Отже, поміж черво-ним Китаєм і ЗСА не може бути жадної нормальної співпраці. Китайський режим, як і мос-ковський, узурпаторський режим.

На Близькому Сході

Ситуація на Близькому Сході остатільки ліп-ша, що теперішній Конгрес ЗСА більше схиль-ний підтримувати Ізраїль проти арабів, ніж Пів-денний В'єтнам проти Північного. Інша річ, що Ізраїль потребує допомогу лише військовим ма-теріалом.

Ще в лютому закінчився термін воєнного перемир'я між Ізраїлем і арабськими країнами, але за тихою згодою обох сторін воєнні дії не відновлюються. Немає також безпосередніх переговорів про мир. Цілий час велися перегово-ри через дипломатів великих держав і виступи в радіо представників урядів Єгипту і Ізраїлю зі заявами щодо умов миру. Дискусія продов-жується, а справа стоїть на місці. Єгипет поста-вив передумовою мирових переговорів виведення ізраїльських військ з теренів, окупованих Ізраїлем в 1967 р. Ізраїль не погоджується на виведення військ з окупованих теренів до часу встановлення компромісового пляну врегулю-вання кордонів у безпосередніх переговорах.

У половині березня прем'єр Ізраїлю Голда Меїр в пресовому інтерв'ю для лондонського „Таймсу” подала програму претенсій свого уря-ду для встановлення нових кордонів, які мог-ли б запобігти вибухові гарячої війни на Серед-ньому Сході. З теренів, окупованих в 1967 р., за-явила вона. Ізраїль мусить затримати в своїх руках базу Шарм ель Шейк, щоб запевнити безпеку своїх морських шляхів через Тіранську протоку, що поєднує Червоне море із затокою Акаба, над якою лежить ізраїльський порт Елах. Ізраїль не зверне також стратегічно важ-ливої гори Голан. Очевидно, до Ізраїлю мусить належати об'єднаний Єрусалим. Предметом майбутніх переговорів мала б бути майбутність Західної Йорданії. Ізраїль не погоджується на

створення там окремої держави Палестини. Єгипет не може одержати назад району Гази, яка може бути портом для Йорданії, сполученим з нею коридором. Окремим пунктом дого-вору має бути демілітаризація Синайського пів-острова, щоб унеможливити Єгиптові нагрома-дження там військ, танків, артилерії та керова-них ракет. Для запевнення тієї демілітаризації треба покликати мішаний військовий корпус, в який мусять увійти Ізраїль і евентуально Єги-пет. Прем'єр Меїр не вимагає прилучення до Ізраїлю Юдеї і Самарії, бо з тим прибуло б до Ізраїлю 600.000 арабів, а він мусить бути державою жидівською, а не мішаною. На закін-чення своего інтерв'ю Голда Меїр сказала, що така розв'язка була б болісною для Єгипту, але „люди мусять платити за свої помилки”.

Проект Голди Меїр був обговорюваний на се-натській Комісії закордонних справ, на якій державний секретар В. Роджерс заявив, що для переходу через мертву точку потрібна більша еластичність ізраїльського становища. Провід-ник цієї Комісії В. Фулбрайт сказав, що питан-ня виведення ізраїльських військ з окупованих арабських теренів є „критичним питанням”. Але Голда Меїр вийшла переможно з дискусії в ізраїльському парламенті, який відкинув про-позиції про висловлення недовір'я до уряду.

Далі була безуспішна спроба генерального секретаря ОН У Тана на Раді Безпеки намови-ти Ізраїль погодитися на виведення військ з те-ренів, окупованих в 1967 р., щоб облегчити ве-дені представником ОН Яррінгом переговори.

Уряд Ізраїлю вважає, що конфлікт на Близь-кому Сході становить частину глобального іде-ологічного і політичного конфлікту поміж Моп-кою і ЗСА. Інтереси Ізраїлю і ЗСА збіга-ються.

Прибулий до ЗСА міністер закордонних справ Ізраїлю Ебан скритикував плян створення між-народних сил з участю Москви, які мали б пильнувати дотримання умов майбутнього ми-рового договору на Близькому Сході. Цей плян, як відомо, є засадничим складником гарантій, пропонованих Роджерсом. „При кожному рі-шенні, — сказав Ебан, — призначення Москви більшої ролі на Близькому Сході становить по-сунення негативне. А в Єрусалимі віце-прем'єр Ігал Аллен заявив, що суттєва небезпека на

У СТОЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Іван Левадний

ДВА ВИДАТНІ ПОБУТОПИСЦІ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО СЕЛА

Поруч зі століттям з дня народження Лесі Українки 1971-ий рік приніс нам ще соті роковини народження двох визначних письменників, майстрів мистецької прози, побутописців західноукраїнського села і борців за його долю — Леся Мартовича і Василя Стефаника. В їх житті і творчості було багато подібного. Обидва були уродженцями Станиславівщини. Перший народився 12 лютого в селі Торговиця Пільна Городенського повіту, другий — 14 травня в селі Русові Снятинського повіту. Як один, так і другий були синами національно-свідомих батьків, які всіляко намагалися дати їм добре виховання та освіту. Старанням батьків обидва вступили до Коломийської гімназії, там зустрілися, познайомились і заприятлювали.

„Мартович був надзвичайно здібний, — писав у своїх спогадах Стефаник. — Товариші йо-

го шанували, а любили за його веселу вдачу і ще за ті дотепні оповідання, які він видумував. Лежить, бувало, на ліжку лицем до стіни і сам до себе сміється і аж потім оповідає”.

Від четвертої кляси гімназії розпочав Мартович писати вірші та оповідання. Слідом за ним зайнявся літературою Стефаник, але тримав це в таємниці. „Писати я почав дуже рано, ще в гімназії, та величезний талант Мартовича просто паралізував мене, і я ніколи не признавався, що я також письменник”, — згадував Стефаник.

Обидва друзі зустрічались у таємному гуртку гімназистів. Члени гуртка купували книжки, особливо цікавились забороненими творами українських письменників, передплачували журнали і читали крадькома від шкільної влади. Бібліотека гуртка налічувала 400 книжок. Поруч з самоосвітою вони ходили по селях,

Близькому Сході постас не з причини Ізраїлю або арабів, а з експансивної політики Москви. Тому всякі московські гарантії є блефом.

Державний секретар В. Роджерс на пленумі Сенату вияснив, що Уряд ЗСА в дійсності не дотримається фізичної евакуації ізраїльських військ з окупованих теренів. Ідеться про те, щоб ізраїльський уряд прийняв як зasadу, що жадна держава не сміє поширювати своєї території шляхом підбою. Сенатори зі задоволенням прийняли це вияснення.

Розійшлася чутка, що посередник ОН для арабсько-ізраїльських переговорів Гуннар Яррінг вирішив виїхати з Нью Йорку до Москви на своє давнє стновище амбасадора Швеції. В дипломатичних колах це прийнято як доказ, що переговори затрималися на мертвій точці.

Неспокій в інших пунктах світу

Військова хунта вчинила в Аргентині безкровний державний переворот, змусивши уступити президента, генерала Роберто Левінгстона. На чолі держави став Александро Ланусе, провідник військової хунти, якого заприсяжено 26 березня. Ланусе заявив, що буде старатися

за рік чи два перевести демократичні вибори і передати владу цивільним чинникам. Ще перед офіційним заприсяженням Ланусе як нового президента Уряд ЗСА визнав новий уряд Аргентини.

Під натиском війська в Туреччині уступив уряд Партиї Справедливості, на чолі якого стояв Сулейман Демірел. Турецьке військо не перейняло влади безпосередньо, але зажадало заступлення уряду Деміреля понадпартийним кабінетом. Америка уважно слідкує за подіями в Туреччині, бо ця країна є одним з важливіших членів НАТО. На ній спирається південно-східне крило оборони Європи, загроженої Москвою. В руках Туреччини знаходиться також Дарданельська протока.

Безпосередньою причиною виступу військових чинників є внутрішня ситуація в Туреччині: бунтарський фермент серед молоді, демонстрації, підкладання бомб. Москва старається послабити зсередини цього союзника ЗСА і для того деморалізує молодь та веде сепаратистичну пропаганду серед національної меншини тієї країни, зокрема курдів.

проводили бесіди з селянами, національно їх освідомлювали, ширили освіту.

Діяльність ця врешті виявилася і багато членів гуртка, серед них Мартовича і Стефаника, звільнили з гімназії. Обидва вступили у Дрогобицьку гімназію, де продовжували писати літературні твори. Тоді запізнались вони з Іваном Франком, який мешкав у селі Нагуєвичах, недалеко Дрогобича.

В 1892 році обидва приятелі закінчили гімназію, і Мартович почав студіювати право в Чернівецькому, потім у Львівському університеті, а Стефаник — медицину в Краківському. Рівночасно широко розгорнулась їх письменницька творчість. Вирішальний вплив на неї мало знайомство з Іваном Франком. Великий каменяр у своїй поетичній збірці „З вершин і низин” дав цілу низку вражаючих своїм трагізмом образів переживань галицького селянства, а в циклі бориславських оповідань вивів широку панораму життя західноукраїнського села, поневіряння наймитів-вівчарів, робітників-ріпників.

Иого слідами пішли Мартович і Стефаник. Переїняті гарячою любов'ю до покривденого рідного народу, друзі взялися своїм пером поглежувати долю народу.

Зібрани в тьох збірках: „Нечитальник” (1900), „Хитрий Панько” (1903) і „Стрибожий дарунок” (1905) твори Мартовича розкривали тяжке становище села.

Оповідання „Нечитальник” являє собою монолог темного, несвідомого селянина, який під впливом шинкаря висловлюється проти читальні і народної освіти, що ніби шкодять селянинові.

Іван Притик та його жінка Аниця („Лумера”) змушені тяжко працювати на чужій ниві, щоб заробити собі на сніп, а коли одного разу через хворобу Іван не вийшов на працю, то мало не потрів до в’язниці.

Інший бідняк Гриць Банат („Мужицька смерть”) не може навіть умерти спокійно, бо знає, що землю його забере за борги лихвар, а діти залишаться жебраками.

Мартович описує, як злидні породжують дріб’язковість, нечулість. В оповіданні „Ось поси мое” двоє селян судяться за клапоть землі,

витрачають гроші на суд та на адвокатів, і врешті справу розв’язується вінчію.

Село зубожіло. Селянинові тяжко купити навіть кілька цвяхів. („На торзі”). Але коли бідний селянин приніс з панського лугу трохи пруття, щоб зогріти хату, дідич позиває його до суду за крадіжку („За топливо”).

Описам знущання австрійської влади над українськими селянами під час виборів до парламенту, до галицького краївого сейму, до органів самоуправи, зображеню, як використовували ці вибори поляки, змушуючи селянство голосувати за бажаних їм кандидатів, присвячені оповідання „Війт”, „Смертельна справа”, „Хитрий Панько”, „Іван Рило”.

У памфлеті „Винайдений рукопис про руський край” Мартович дав гостру сатиру на російську державу, яку зобразив так: „Десь там, далеко-далеко на півночі, за лісами, за горами, за скалами є крайна для своїх же жителів ворожа”. Він рішуче засудив у цій країні надмірні податки, рекрутчину, поліційну сваволю.

Найбільша повість Мартовича „Забобон” показує різні верстви галицького населення. Головному героя, синові священика Славкові, безініціативному й бездіяльному, що не має ні вищих зацікавлень, ні якоєї мети і вражає свою ледачістю, протиставлені працьовиті селяни і студент Потурайчин, культурний діяч, ініціатор організації читальні та кооперативи..

Тематикою своїх творів близький до Мартовича Стефаник. Вони зібрані в чотирьох книжках новель: „Синя книжечка” (1899), „Камінний хрест” (1900), „Дорога” (1901) і „Мое слово” (1905). У них розкрито широкий образ життя селянства Західної України. Малоземелля, голод, розпродаж землі та власного майна і вимушений виїзд на заробітки за кордон, трагічні вчинки, обумовлені злиднями, зображені з великою силою і переконливістю.

Герой новелі „Синя книжечка”, селянин Антін змушеній продати свою землю та хату і йти в найми.

Але селянин любить понад усе рідну землю і з великим болем у серці змушений її залишати. У новелі „Кам’яний хрест” Іван Дідух, що ціле життя працював на землі, на горбі „щонайвищому і щонайгіршому”, запрягався поруч з конем і так орав або возив снопи. Все ж

не зміг він вижити і виїхав з родиною до Канади. Його промова-звернення до сусідів на прощальному прийнятті перед від'їздом звучить як сповідь душі, як вияв невимовної туги за рідною землею. Він тяжко переживає, ѹому шкода горба і кам'яного хреста, якого він приготував на власну могилу.

Наймит Федір в оповіданні „Палій” підпалює господарство багатія Курочки, для якого віддано і чесно працював, для якого підривав своє здоров'я без будь-якої вдачності.

Відгуком на події першої світової війни були новелі „Дитяча пригода”, „Гріх”, „Мати”, „Сини”, „Вона — земля”, „Пестунка”, „Воєнні школи”, де Стефаник показав, скільки тяжкого горя принесла на село та війна, зобразив яскраві моменти соборності, що її несли українці — вояки царської армії при зустрічі з українськими селянами Галичини. В оповіданнях „Морітурі” і „Марія” описано нове лихо, що принесла зі собою Польща.

Використовуючи для своїх творів ту саму тематику, Мартович і Стефаник вклали в них свою власну особливість у зображені геройів і подій.

Одною з найголовніших прикмет творів Леся Мартовича був гумор. Його новелі „Стрибожий дарунок”, „Народня ноша”, „Грішниця”, „Відміна” стали справжніми пам'ятниками українського гумору в нашому письменстві. Характеристичним засобом цього гумору був контраст, невідповідність між метою і засобами, якими користуються дійові особи для її осягнення. Другим засобом була наївність аргументації героїв. Суперечність між суттю справи і смішними недоречними доводами надавали творам комедійного забарвлення.

Яскравою характеристикою творів Мартовича є форма монологу чи діялогу. Багатство реплік, жива народня мова, позначена прикметами покутської говірки, створює враження справжніх, вихоплених з навколошнього життя сценок. У розвиток сюжету Мартович активно включається своїми коментарями і міркуваннями. Мова персонажів характеризувала кожного з них.

Інші мистецькі особливості мають твори Стефаника. На відміну від Мартовичевих в них немає докладних описів людей чи обставин, і від-

значаються вони надзвичайною стисливістю, коли часто лише одна деталь образу роз'яснює суть справи. Стефаник використав найкращі засоби техніки письменників-імпресіоністів і, бе-ручи теми для своїх новел з навколошньої дійсності, зображував їх лаконічно, з глибоким ліризмом і драматизмом. Всі його новелі вражаютъють свою вийнятковою мистецькою викінченістю.

Для своїх творів Стефаник обирає напруженні сюжети, які вражали читачів своєю незвичайністю. Він яскраво змальовував психологію геройів, переживання в момент великого хвилювання, душевний стан, зміну настроїв, використовував порівняння, які були завжди оригінальні, допомагали читачам уявити цілу сцену без довгих описів.

Стефаник показав себе також видатним майстром портрета. Часом одним реченням він розкривав характер людини. Велику роль у нього відігравав і красвід, який часто зливався або контрастував з настроєм геройів. Хвилюючий ліризм, яким пройняті твори Стефаника, відзначала Леся Українка. Натомість драматизм супроводить образи голоду, нужди, смерті.

Взагалі форма Стефаникових новел багата і досконала. Слушно назвав Стефаника Франко „абсолютним паном форми”. Драматичні образи політичного, економічного і національного пригноблення Західної України та велике співчуття до поневоленого народу дали привід советським літературознавцям подавати Стефаника і Мартовича як марксистів і мало не большевиків.

Молодий Мартович у перших роках університетських студій цікавився модним тоді серед студентства марксизмом, проте відомостей про його глибше захоплення марксистськими ідеями нема, як і не помітно впливу цих ідей на його творчість.

Зробивши Леся Мартовича приклонником Маркса, „Історія української літератури” Академії Наук УССР, 1955, робить Стефаника ворогом націоналістів і большевиком: „В 1927 р., викриваючи буржуазних націоналістів з газети „Діло”, Стефаник зазначив, що для західноукраїнського селянства є тільки один вихід — піти тим шляхом, яким пішли трудящі Радянської України”.

Безперечно, говорячи про потребу розподілу панських земель між селянами, Стефаник мав на меті величезні панські фільварки, що густо розрослися на відібраній від українських селян землі, і повернення тієї землі селянам — її законним власникам було б цілком справедливим актом. Під таким аспектом він схвалив большевицькі гасла про відбирання землі від тих, що нею незаконно володіють. Але чи після проголошення тих облудних гасел одержали селяни землю? Чи не привернули большевики панщину, винищивши на Україні голодом 6 мільйонів селян, а решту загнавши в колгоспи?

Вперто доводить ця советська „Історія” і велику залежність обох письменників від російської літератури: „Мистецтву сатири Мартович вчився у Салтикова — Щедріна, Чехова” (стор. 685). І далі: „Мартович учився у російських класиків і насамперед Чехова мистецтву глибоко розкривати характери людей, їх психологію, вчився в незначних, на перший погляд, фактах бачити і відображати типові явища сучасного життя” (стор. 686).

Про Стефаника сказано: „Великий вплив на формування світогляду Стефаника мала російська література. Це під час перебування в гімназії він, як і Лесь Мартович, захоплюється творчістю Гліба Успенського (стор. 677). „Цей благотворний вплив відбився на всій творчості В. Стефаника. В Успенського він учився глибоко зображати психологію селянина, малювати життя села правдиво, без усяких прикрас... Серед учителів письменника головне місце належить Горькому” (там же).

Що увага обох письменників до творів російської літератури була поважна є цілком природним зацікавленням до письменства сусіднього народу і не означає ще залежності, запозичення чи переймання його змісту та форми. Навпаки, відмінна маніра, власний, ні від кого не запозичений зміст, своєрідні мистецькі засоби та оригінальність побудови творів глибоко різняться Мартовича і Стефаника від російських письменників.

Виразники селянських мрій, як і мрій цілого українського народу про знесення всякої неволі, про вільне, щасливе життя, що його можна здійснити лише в своїй державі, про можливість користування всіма дарами багатої при-

Василь Стус

**

Балухаті мистецтвознавці!
Вам інерично в цивільному одязі,
вам дуже інерично,
коли ший не душить кітель,
коли ноги не чують провалля
діягоналевих галіфе.

Балухаті мистецтвознавці!

Вам даремно іспитувати мене:

я знаю всі ходячі питання
з патентованих класиків,
я недвозначно вирішує
головне філософське питання:
спочатку була матерія,

а потім ...

Що потім? — ви ж не питатимете!

А потім була свідомість
балухатих мистецтвознавців,
а потім були кітeli,
діягоналеві галіфе.

Одне слово — матерія вічна
тільки з діягоналю.

Більше, ніж у Марксові,
я вірю в ваші чоботи хромові.
То який же я в біса
неблагонадійний?

Київ, жовтень 1965 р.

Гостро сатиричний вірш, в якому молодий український поет висміює „казъонних” советських мистецтвознавців-догматиків.

ТЕЛЕГРАМА Я. СТЕЦЬКА ДО ПАПИ

Голова Проводу ОУН, член Президії світової антикомуністичної організації ВАКЛ і керівник ЦК АВН, а в 1941 році — Голова Українського Державного Правління у Львові, Ярослав Стецько надіслав до Ватикану, на ім'я Папи Павла VI телеграму. У ній він висловлює жаль, зокрема від імені Організації Українського Вільного Фронту, що при номінації кандидатури о. шамб. Івана Стаха обійтено Кардинала Йосифа Сліпого, як Зверхника УКЦеркви, а такий „акт суперечить Берестейській Унії і Декретові про Східні Церкви II Вселенського Ватиканського Собору”. Далі в телеграмі говориться, що Українська Католицька Церква повинна дістати Патріярхальний устрій і що її Верховний Архиєпископ Йосиф Кардинал має бути піднесений до гідності Патріярха.

роди на рідній землі, Лесь Мартович і Василь Стефаник у своїх творах розкрили душу народу, змалювали світлі й трагічні сторінки його життя, волю до боротьби за краще майбутнє і здобули собі славу серед українського та інших культурних народів світу.

ДЛЯ ПЕРЕМОГИ ІДЕЙ АБН

ЗУСТРІЧ З ЯПОНЦЯМИ

В дорозі до Манілі на засідання екзекутиви Світової Антикомуністичної Ліги від 18 до 21 березня п-і Слава Стецько задержалася один день в Японії, щоб затвердити контакти з проводом японської організації „За перемогу над комунізмом”. Голова цієї організації Осамі Кубокі є тепер головою Світової Ліги. В Токіо, 17 березня у відеутності голови Осамі Кубокі, який вже був виїхав до Манілі, п-і Славу Стецько зустрів дуже тепло дійочий генеральний секретар Масатоші Абе в асистенці чотирьох співробітників. Всі вони вже були добре знайомі з попередньої Світової конференції, яку зорганізували у вересні 1970 р. в Кіото і Токіо.

Японців дуже цікавила політична ситуація в Європі, зокрема в Україні, а теж в Німеччині. Вони знають про резистанс паневоленої України, але хотіли б мати найновіші відомості. Участь японців в Світовій Лізі з кожним роком збільшується, а тим самим і заинтересування противосійським фронтом, не лише протикомуністичним. П. М. Абе і його друзі були вдячні п. Ярославові Стецькові, що видвигав на міжнародних конференціях, а зокрема ж на останній світовій конференції в Японії, справу окупації москалями Курільських островів і домагання в резолюції повернення тих островів до Японії. Вони хотіли б скріпити співпрацю з українцями. Співпрацю цю започаткували з японського боку проф. Юйтесе Кітаока, д-р Тетеудзо Ватанабе — кол. прем'єр Кіши.

П-і Слава Стецько передала японцям манускрипт праці д-ра В. Данкевича „За самостійність Сибіру”, з огляду на їхнє велике зацікавлення цією проблемою.

В ОБОРОНІ УКРАЇНИ

Екзекутива Світової Антикомуністичної Ліги (ВАКЛ) у Манілі (Філіппіни) схвалила у березні ц. р., на пропозицію української делегації Слави Стецько, як особливу справу — поруч резолюції про Ляос і В'єтнам — резолюцію про підтримку визвольної боротьби України, про засудження переслідування Церкви, культурних діячів і борців за свободу та державну незалежність.

Під час авдієнції у кардинала-примаса Манілі пані Слава Стецько, з уповноваження українського представника в Президії Світової Ліги, порушила справу Патріярхату УКЦ. Кардинал-примас поставився дуже прихильно до справи вивернення УКЦ Патріярхатом, обіцяв підняти цю справу перед Папою, як лише отримав відповідну документацію.

Постас питання: чому наш Синодопат і ті, які займаються справою Патріярхату УКЦ, не порушують цієї справи перед церковними достойниками Римо-Католицької Церкви, серед яких ми маємо багато приятелів? Вороги наші мобілізують противі нам кола у Ватикані, а ноза міжнародною акцією ОУН-АБН ніхто не підносить справи Патріярхату на міжнародному

католицько-церковному форумі, ні серед впливових католицьких організацій, які не погоджуються з сучасною політикою Ватикану і радо підтримають нашу справу.

Скільки здобули наші владики прихильників для справи Патріярхату серед антикомуністичних членів колегії кардиналів, спискові Римо-Католицької Церкви??

Потрібно дії у світовому католицькому розмірі в цій справі. Треба аргументації і патиску не лише на Східно Конгрегацію, але й на примасів та спискові католицьких Церков інших народів!

УКРАЇНКА В КАПІТОЛІ ІЛЛІНОІ

31 березня 1971 р. в обидвох палатах — репрезентантів та сенату стейту Ілліной — п-і Слава Стецько о год. 9.30 ранку виступила з змістовою промовою, з'ясовуючи ситуацію в ССР, а зокрема в Україні. Нав'язуючи до спорадичних зривів проти комуністичних режимів в сателітних державах, до можливостей масового чину усіх паневолених націй під російсько-комуністичним гнобленням, п-і С. Стецько підкреслювала право усіх націй жити своїм власним життям, свободіно бути господарем на власній землі, незалежно від Москви.

Після свого виступу п-і Слава Стецько була прийнята заступником губернатора стейту Ілліной п. Павлом Сімоном, який в асистенції сенатора Френка Савікаса і сенатора д-ра Люїс Капуці відправив її до залі нарад асамблей стейтового сенату. Молитву провів лютеранський священик. Після того урядуючий губернатор — голова сенату привітав нашу гостю і представив її так само тепло, як у конгресі. Всі сенатори повсталим з місць гучними оплесками вшанували амбасадорку паневоленої України. На галерії з великою увагою прислухувалася промові п-і С. Стецько публіка. Після промови п-і С. Стецько всі сенатори стояли. Після промови до неї підійшов сенатор Роберт Мішел і промовив: „Я вам гратую, дорога пані Стецько! Ви боретеся за свободу не тільки України, але й всього світу. Ось та відзнака-прапор, що її тут ношу на грудях — це символ боротьби за ті самі ідеї”. Сказавши це, він зняв цю відзнаку і вручив п-і Стецько, кажучи: „Допоможи вам, Боже!”

Зразз приступили кореспонденти чікагської преси, з якими п-і С. Стецько мала інтерв'ю, а в студії телевізійної станції ВДЖН п. Стів Шікель перевів інтерв'ю і пакрутів фільм для вечірньої програми в Чікаго на каналі ч. 9.

Візита п-і С. Стецько була великим успіхом. Ветеран капітолю д-р Люїс Капуці, конгресмен 19 дистрикту Чікаго і околиці, познайомив п-і Стецько з секретарем стейту Джайлом Левіс, який дуже зацікавився українською справою, долею України та українцями в ЗСА і Канаді. Авдієнція проходила в дружній атмосфері. Тут обдаровано п-і Стецько „Синью книгою” та іншою літературою капітолю і стейту. Взаміну п-і Стецько подарувала українські писанки.

СЛАВА СТЕЦЬКО В МІЛВОКІ

У п'ятницю, 2-го квітня ц. р. п-ї Слава Стецько відіїшла Мілвокі.

О год. 10-й ранку в церковному домі парафії св. Михаїла ждали на дорогу гостю представники місцевого Відділу ООЧСУ і СУМА, які її привітали старим українським звичаєм — хлібом і сіллю та погостили сніданком.

Перша зустріч з чужинецьким світом відбулася на телевізійній станції СБС з місцевими репортерами. Після цього в університеті стейту Віскансин пані С. Стецько мала доповідь про положення в ССР та вияви боротьби українського народу за свою незалежність. Виклад відкрив, представляючи доповідача, студент Олесь Черень, голова Ос. Діяльності ТУСМ. На доповіді були присутні: професор історії Росії та спеціаліст східноєвропейської політики, як також багато студентів.

Після цього були відвідини часопису „Кетолік Геральд Сітіzen” — офіціозу архиєпископа Мілвокі. Журналісти цікавилися церковними справами в ССР. Вони дістали докладні дані про мартирологію наших Українських Православної і Католицької Церков. Показано також наше становище до діялогу Ватикану з Москвою та змагу українців за Патріархат з Верховним Архиєпископом Йосифом у проводі.

Інша зустріч з журналістами відбулася у редакції „Мілвокі Метро Ньюз”.

Управа О. СУМА ім. кн. Я. Мудрого та Відділ Юнацтва СУМА вітали дорогу гостю окремо. Пані Слава Стецько, звертаючися до юнацтва, вказала їм на приклад Юнацтва СУМ в Австралії, яке на протикомуністичній конференції в Японії виконало дуже корисну працю в користь України.

Після спільноти гостини відбулася доповідь. Пані С. Стецько говорила про українську людину в діяспорі, яка, де вона не була б, творить біля себе Україну і працює для її визволення. Цю працю видно в українських церквах, народних домах, в організаціях молоді, видавництвах, в організованості всієї громади. Порушено теж працю АВН на зовнішньому відтинку та сучасний опір в Україні московській неволі. Okremо звернено увагу на церковні справи.

С. Г.

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО ІНТЕРВЕНІОВАВ У ПАПСЬКОГО ДЕЛЕГАТА У ВАШИНГТОНІ

У зв'язку зі зволіканням завершення Української Католицької Церкви Патріархатом і нехтуванням правами УКЦеркви, як Помісної Церкви та номінування без згоди Верховного Архиєпископа і Синоду Єпископів нового єпископа УКЦеркви, дnia 14-го квітня ц. р. відбулася півторагодинна розмова Ярослава Стецько — голови Українського Державного Правління 1941 р. і голови Проводу ОУН, у товаристві чотирьох інших учасників, у тому числі д-ра Михайла Кушніра і мгра Романа Сенькова — ЦЕСУС-ТУСМ, з Папським Делегатом до ЗСА Архиєпископом Луїджі Раймонді у Вашингтоні.

Ярослав Стецько піддав гострій критиці сучасну політику Ватикану супроти Москви і так зв. Церкви Алексея, заявив високих ватиканських достойників в українських справах, зокрема в справах УКЦеркви, кардинала Фюрстенберга, кардинала Тіссерана, архієпископа Касаролі, проаналізував з іншими учасниками права на Патріархат і помісність УКЦеркви та заявив, що Верховний Архиєпископ Блаженніший Йосиф має за собою підтримку всієї української спільноти.

Між аргументами за патріарше завершення УКЦеркви Ярослав Стецько підняв мучеництво УКЦеркви в боротьбі з російським воюючим безбожництвом, факт, що УКЦерква є найбільшою Католицькою Церквою східного обряду, є воюючою Церквою проти безбожницької Москви, заторкнув справу мучеництва Верховного Архиєпископа-Ісповідника Блаженнішого Йосифа, світочка сучасного християнства в боротьбі за Христа і Його віру, піддав всебічній критиці сучасний стан наближення Ватикану до московської Церкви, висуваючи ідею екуменізму по лінії підпільних Церков та звернувшись увагу на ролю Української Автокефальної Православної Церкви.

Аналізуючи Берестейський договір і Декрет про Східні Церкви Другого Вселенського Ватиканського Собору, Ярослав Стецько вказав на законність українських вимог. Вручивши відповідну документацію для Папи Павла VI, він звернув у ній увагу на всебічну посиленість акції за патріархальний устрій всієї української спільноти, як теж проти проросійської політики сучасного Ватикану.

„ЗА УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ПАТРІАРХАТ”

Під такою назвою вийшли друком англійською мовою петиції Ярослава Стецька в справі Патріархату УКЦеркви до Папи і до кардинала Тести.

Не послаблювати боротьби

(До 25-річчя Конференції Проводу ОУН
на українських землях)

У червні 1946 року на рідних землях відбулася конференція Проводу ОУН, яка прийняла постанови з різних ділянок міжнародньо-зовнішніх та внутрішньоукраїнських питань. Ті постанови ані в найменшій мірі не втрачають своєї актуальності й тепер.

„В національній політиці, — говориться в постановах Проводу ОУН, — партія і уряд далі одверто закріплюють за російським народом панівне становище в ССР: консеквентно проводять у всьому житті типово-расистську політику про вищість російського народу над усіма народами. У відповідності до одвертого посиленого шовіністичного курсу большевицької політики все життя в ССР постійно русифікується і надається йому цілковито російського характеру. Расистська політика гнибління і переслідування перосійських народів, що постійно посилюється, доводить до щораз більшого

Д-р Михайло Кущнір

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕД НАМИ

(Продовження)

4. Позалюдський світ і світ, що його люди творять

Культура, як реалізація Божого пляну і як автономічне діло людини. Зміни, які доконуються в новітній Європі у господарській, політичній, суспільній і культурній ділянках, мають багато спільніх рис.

Людське життя в давній Європі упливало в атмосфері релігії, яка вчила, що світ створений Богом і керований Його волею. Все, що в цьому світі могла зробити людина, повинно бути тільки реалізацією Божого пляну, скромним і передбачуваним додатком до великого діла створення. Покликанням людини було радше здійснювати, ніж творити. Її радість і гордість могли випливати радше зі слухняності й осягнення того, що їй призначено, ніж із самостійних і самовладних чинів.

Ця концепція визнає зміни й переформування, починаючи вже від епохи ренесансу. Людські діла, докидані до цього світу, який існує

розпалювання виправданої інавгусти поневолених народів проти російських шовіністів і поглиблования національної свідомості цих народів"...

Виразнішою характеристики російсько-большевицького імперіялізму, московського шовінізму важко знайти. Організація Українських Націоналістів-революціонерів позмінило стояла й стойть на шляху мобілізації всіх українських народних сил, як теж сил інших поневолених народів, для боротьби проти російського імперіялізму, розвалу московської тюторії народів і встановлення самостійних національних держав.

Як знаємо, сучасний стан в Україні щодо русифікаційної політики не тільки не послаб, а навпаки у великий мірі посилився. В згаданій постанові ОУН виразно й чітко характеризується русифікаційну політику Москви супроти України. Ось наводимо ширшу цитату:

„Русифікаційна політика в новосиний період консеквентно продовжується, змагаючи до тривалого закріплення „злук” України з Росією, що особливо слідне:

а) у русифікації українських міст і промислових центрів, у насаджуванні в них російського елементу під покришкою „братьїв допомоги” Україні фахівцями-росіянами і т. д.;

б) у свідомому спиханні української мови на задній плян та легковажно-зневажливому ставленні до неї, у

незалежно від людських чинностей, здобувають щораз більше значення. Народжується концепція, що людина створює відрубний і самостійний світ. Але щойно в XIX стол. ця концепція набуває революційної сили. Во щойно тоді техніка переображене до глибини це неперетворене природне середовище, в якому віками жили люди, а історизм осягає досить велику силу, щоб, вказуючи на безмірне багатство людських творів, вчити загал, що культура є самостійним царством людини, будованим великим, історичним, спільним зусиллям поколінь.

Процес щораз більшого скріплювання концепції цього нового світу, людського світу, доконується рівночасно з послаблюванням традиційних релігійних концепцій. Релігійні переживання починали трактувати як витвір людини, а не як об'явлення закону. Психологія і соціологія XIX стол. намагалася багатократно і різними способами виказувати, що в релігійних змістах виявляється тільки підметна правда ін-

висуванні та вивищуванні російської мови, як мови „передового народу”....

в) у русифікаційній практичній шкільній політиці, яка починається вже від початкових школ, а в вищих набуває цілковито російського характеру;

г) у русифікації всього культурного життя народу (наука, писемство, театр і т. д.) ...

„Дійно-пропагандистські акції російсько-большевицьких окупантів проти революційного руху спрямовані на те, щоб його в очах мас скомпромітувати і знеславити”...

Наприкінці постанови Провід ОУН стверджив:

„Для українського народу ідеї української революційної боротьби за УССД стали сьогодні єдиними правдами — вірою, освяченюю життям і кров'ю найкращих її борців”.

Ідеї революційної ОУН були й залишаються єдиноправильним дороговказом для всього українського народу, зокрема ж для сучасного молодого українського покоління. Треба не послаблювати, а щораз посилювати боротьбу проти російсько-большевицької шовіністичної політики супроти України. Треба на всіх ділянках життя вести рішучу боротьбу проти московських загарбників і поневолювачів нашого народу.

Московська імперія має бути зруйнована, щоб на її руїнах постали національні самостійні суверенні держави!

Петро Кізко

дивідуальної або збірної психіки. В протиставленні до давньої концепції, згідно з якою Бог створював і окреслював роль людини, це значило, що людина створює її окреслює Бога.

Людський світ, що усамостійнювався таким способом, починав шукати сам у собі — а не поза собою — свої права її вартості. XIX стол. вчило віднаходити їх і формулювати. Їх знаходили в тому, що здавалося могло гарантувати існування і розвивати велич людського світу. Для одних цим джерельним чинником були праця, наука, техніка її організація. Для інших — історія, що уможливлювала кумулювання досягнень і виховування людини. Обидві ці відповіді становлять найбільш характеристичні знамена новочасності.

Філософія активізму. Активізм висказує переконання, що дійсність належить опановувати, формувати, перебудовувати. XIX стол. відкидає всі ті застереження, які раніше роблено і які мали здержувати людину від реформаторських поривів. Не тільки природу, але її суспільство вільно було переформовувати згідно з задуманими плянами і посіданнями знарядями. Цей активізм зasadничо протиставляється традиційному становищу, згідно з яким існує Божий закон, що визначає межі людському поступуванню. Цей закон висказується частинно в існуючому ладі дійсності — і в тій мірі вона гідна пошани, людина не має права перетворювати її — але частинно в наказах поступування, які повинна виконувати і — в тому засязі — має не тільки можливість, але її обов'язок перебудовувати життя. Відкінення цієї об'єктивної межі людського діяння звільнило його від всякої метафізичної відповідальності. Закон і слушність ставали вислідом діяння, а не його мірою, якій воно повинно бути підпорядковане. Це становище займали в філософії всі активісти від Фіхте аж до сучасного прагматизму. Це саме становище займали в суспільному житті всі ті, для яких сила значила більше, ніж право, а успіх більше, ніж слухність. Виразом цієї постави став необмежений культ техніки її організації, як чудесних знарядів, які все можуть, а також і культ успіху в усіх його видах, поодиноких і збірних, господарських і політичних.

Союз активізму з історизмом. Ті активістично-прагматистичні засади спліталися з засада-

ми історизму. Во коли людський світ був будований самостійно людьми, то його історія охоплювала доборок усіх наших перемог і усіх вартощів, стаючи найвищою інстанцією для одиниці. В протиставленні до цього — традиційна концепція мала радше метафізичний і персоналістичний характер. Вона ставила головний націлість на життя конкретної людської одиниці і її стосунок до того, що вічне, себто до Бога і царства небесного. Завдяки цьому кожний мав найтяжчу відповідальність за себе самого. Ніхто не міг його в цьому виручити і ніщо його не могло від неї звільнити. Збірнота — як, наприклад, Церква — була важна тільки як спільнота, завдяки якій одиниці могли краще виконувати, здійснювати своє покликання. XIX стол. учить історично-колективістичного мислення. Одиниця стає частиною людства, народу, класи. Має для них жити. Проблема традиції і проблема поступу стають зasadними проблемами. Це означає, що людство йде через історію як якесь велика цілість, що творить свій світ, а сенс життяожної одиниці криється в її цілковитому включені у цей історичний похід. Історія стає, отже, єдиною доступною людям інституцією, що реєструє вартості, а також полем їх збагачування. Не існують вічні й незмінні вартощі — як це голосило традиційне становище — існують тільки історичні досягнення. Філософія, особливо від Гегеля і Канта, узасаднювала цю точку зору. Вона стала врешті загальним становищем.

Роля науки. Історизм і активізм визволяють людство з залежності від наказів, які трактовано раніше як волю Бога, а теж дозволяють заволодіти в певній мірі природними конечностями. Виразом самоісності і самостійності того людського світу, а водночас її найсильнішою запорукою стає наука. Це вона в своєму двоєстому вигляді, як гуманістика її природознавство, поширює в часі її просторі овиди людства і засяг його діяння. Во вона обдаровує історію, яка дає людині почуття відрубності і гідності, і технікою, яка дає людині знаряд сили. Тому в новітньому періоді зростає культ науки. Але знаменною властивістю цього признання є переконання, що наука повинна вести радше до могутності, ніж до метафізичної правди. Це

гасло, яке кинув уже Бекон, стало прапором XIX стол. аж до наших днів.

Це значить, що наука повинна облегщувати людству його внутрішню організацію та підбої природи. Натомість наука не повинна робити намагань виведення людини поза круг речей і понять, які вона сама створює, в напрямі якихось незалежних вартостей буття. Техніка в найширшому розумінні, отже здібність до успішного діяння в усіх ділянках життя, а не мудрість, ставала найціннішим плодом науки. Від Канта, який відмовив теоретичному розумові здібності доходження до метафізичних правд, аж до прагматизму, який окреслював їх успіхом, триває це становище супроти науки й філософії.

Проти цієї концепції автономності культури як людського твору виступали впродовж цілого XIX стол. письменники, що підтримували традицію релігійної думки, особливо романтики, але зокрема в Україні. Вони не знаходили більшого послуху, доки розвиток культури досягнувався гладко й безпечно. Але в XX стол. зростаючий безлад людського світу почав при неволювати до рефлексії. Він проявляється не тільки в явищах, які я характеризував раніше в господарській, політичній, суспільній і культурній ділянках, але також і в цілості, а саме як непевність і змінливість гієрархії дібр.

Традиційна схема цієї гієрархії, сперта на християнстві, зазнала струсу й була повалена. А наука не могла дати нової, бо вона спирається на тому, що є, не на тому, що має бути, і змагає до вмілого використування конечності, а не до переформування речей згідно з ідеалами. Наука не хотіла визначати, як повинні бути гієрархізовані добра, а тільки, як їх дійсно гієрархізується. Таке схоплення, таке розуміння досконало відповідало прагматизмові й історизму, які проявлялися в поборюванні духових вартостей надрядного значення, особливо моральних, у стосунку до економічних, суспільних і політичних чинників, в трактуванні їх, як виразу епохи, психіки суспільних умовин і т. д.

Таким способом прокладано шлях переконанням, що в господарсько-суспільних і політичних чинниках належить бачити істотні, бо фактичні показники поступування. Капіталізм і соціалізм дали вираз цьому новочасному обожнюванню

економічних дібр, лібералізм і тоталізм обожнюванню політичних дібр.

Відродження метафізики і новий гуманізм

Під впливом цих занепокоюючих досвідів зростають змагання, щоб вийти поза круг людського світу, визволитися від історизму й прагматизму, отже і від сукцесу, мірянного господарським чи політичним успіхом, сягнути знову до примату духових вартостей, об'єктивних, тривалих і зобов'язуючих людину до окресленого життя, не зважаючи на труднощі, а навіть на поразки. Ці змагання виступають під двома видами. Як відродження релігійної метафізики — особливо в неосхоластичному русі — та як новочасний гуманізм, який узасаднює на філософічному ґрунті конечність посідання об'єктивної і тривалої гієрархії дібр і який починає боротьбу з обожнюванням світу речей, з трактуванням людини як знаряду — продукції, держави, культури і т. п. — з внутрішнім неладом, спричинюваним незагнузданням жадоб і уподобань.

Обидві ці новочасні ідейні течії, метафізична і гуманістична, що шукають способи направи світу, створюваного автономічно людьми, віддвигають, отже, проблему людини, її постави супроти життя, покликання і відповідальності, як головну проблему новочасної епохи, що виступає — як побачимо згодом — у конкретних труднощах усіх ділянок культури.

**

Впроваджуюча лектура: J. Maritain: „Humanisme integral”, 1936 = англійський переклад: „True Humanism”, 1938 = Josef Sellmair: „Humanitas Christiana” (Geschichte des christlichen Humanismus”).

Поглиблююча лектура: Georges Bernanos: „La Liberte, pour quoi faire” (Gallimard, 1953) = Gabriel Marcel: „Positions et Approches concrètes du mystère ontologique” (Nauwelaerts, 1950) = Emanuel Mounier: „Le personalisme (P. U. F., 1950) = R. Berthelot: „Un romantisme utilitaire”, 3 томи, 1911-1912 = F. Charmont: L’ humanisme et l’ humain, 1934 = I. Babbitt: „Democracy and Leadership”, 1927 = K. Heussi: „Die Krisis des Historismus”, 1932 = E. Troeltsch: „Der Historismus und seine Probleme”, 1922 = W. Jaeger: „Humanismus and Theology”, Milwaukee, 1943 =

Степан Женецький

НАЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НА 24-му З'ЇЗДІ КПСС

Турбота за цілістю Советського Союзу

Хоч як кремлівські ватажки приховують гостроту національної проблеми в ССР, вона стас щораз загрозливішою для цілості московського комуністичного царства. Небезпеку національної проблеми в ССР для режиму давно помітили вже навіть кореспонденти західних газет, що перебувають в Москві.

Дуже цікаві завваження в цій справі подає відома американська журналістка Шарлотта Сайковська в кореспонденції з Москви п. з. „Большевики турбуються за цілістю Советського Союзу”, яка була надрукована в щоденнику „Кріччен Саенс Монітор”, з 9-го квітня цього року.

Нав’язуючи до 24-го з’їзду КПСС, який відбувався під час писання Сайковською цієї кореспонденції, вона твердить, що промовці, які виступали на тому з’їзді, виявили збільшену увагу до національних проблем советських „республік”. На попередньому з’їзді, що відбувся в 1966 р., зверталось на ці проблеми менше уваги.

„Злиті в однину” народи, культури і мови

Обговорюючи промову Петра Шелеста, яку він виголосив на 24-му з’їзді КПСС в Москві, Сайковська пише, що „провідник комуністичної партії України оминав згадувати національні сантименти, хоч вони в Україні є великі, зокрема серед молодої інтелігенції. Він, правдоподібно, ставався не давати їм розголосу”.

Натомість, пише американська кореспондентка, провідники майже всіх інших советських республік заторкували національну проблему, хоч підходили до неї із зовсім іншого боку, вказуючи цим на щораз більшу затурбованість нею московських імперіалістів.

Виявляється, пише авторка, найважливішою

Romano Guardini: „Welt und Person” 1940 — R. Allers: „Das Werden der sittlichen Person”, 1931 — F. Muckermann: „Der Mensch im Zeitalter der Technic”, 1945 — J. Lotz: „Das christliche Menschenbild im Ringen der Zeit”, 1947.

(Далі буде)

сучасною проблемою в ССР є не так справа економічного „процвітання” кожної республіки, як найцупкіше їх „об’єднання воєдино”. З промов партійних секретарів окремих республік виходило, що кожна з них мусить дбати про задоволення не так своїх власних економічних потреб, як загальнокрайових, тобто загальносоюзних, інакше кажучи потреб московської комуністичної імперії.

Перед з’їздом советська преса рясніла статтями про злиття всіх національностей ССР в один советський народ, а всіх культур тих національностей в єдину „советську культуру”. Сайковська цілком вірно представляє ССР, як „стоплюючий казан”, тільки робить помилковий висновок, пишучи, що в тому „злитому советському народові” і „злитій советській культурі” домінуватимуть слов’яни. Ні! Домінантну ролью готовять москалі виключно для себе: один „злитий советський народ” має стати згідно з пляном Кремлю московським народом, а „злиті советська культура і мова” — московськими культурою і мовою.

За „тіснішу співпрацю”

Найбільш вимовним в напрямі злиття народів ССР виявив себе перший секретар КП Латвії, Август Восс, одної з трьох советських балтійських республік, що їх Москва загарбала і включила до свого царства після другої світової війни. Цей латиський прислужник Москви наголошував потребу „тіснішої співпраці” всіх советських народів під одним спільним економічним пляном і централізованим проводом, а також підкresлював конечність „взаємного обміну кадрами” між окремими республіками.

Говорячи це, Август Восс явно звертався до тих латвійців, які протиствляться напливові до Латвії, як пише не цілком зорієнтована в цих справах Сайковська, москалів і інших слов’ян. Це правда, що „інші слов’яни”, зокрема українці, також напливають до Латвії і інших советських республік, але роблять вони це не з власної волі, а гнані туди насилу московськими погоничами. Бо хто з власної волі залишатиме свою батьківщину? Видно, що ця американська

журналістка того не знає, і добре було б, щоб їй хтось з українців цю справу вияснив.

За десять днів перед 24-им з'їздом Август Восс гостро накинувся в пресі на „націоналістичних урядовців”, які не хочуть будувати в Латвії великих індустрійних комплексів, бо, мовляв, до них будуть насилати робітників нелатвійців, внаслідок чого зміниться національний склад Латвійської Республіки в некористь автохтонів.

Національна політика комуністичної партії, говорив цей латвійський лакиза на з'їзді, вимагає того, щоб інтереси „нашої многонаціональної держави були поставлені вище від інтересів поодиноких республік”.

Домагаються „культурного обміну”

Секретар литовської КП, Атанас Снецкус, також закликав до боротьби проти „виявів націоналізму”. Вихваляючи культуру московського народу, він вимагав „посилити обмін культурними цінностями” між окремими республіками, бо, мовляв, місцеві, значить національні культури можуть процвітати тільки через „взаємне збагачування” та „взаємне зближення”. Ясно, що це збагачування та зближення має відбуватися в першій мірі з „великою російською культурою”...

Партійні секретарі азійських і південних соцістських республік намагалися найбільше приподобатися Москві.

Гейдар Алієв з Азербайджану говорив на з'їзді, що багато книжок написано про прогрес поодиноких республік, але трактування національних питань в них „одностороннє”. Потрібно, казав він, більше книжок про „злиття народів”.

Тут проявляється диявольська хітрість москалів: про „злиття народів, культур та мов” змушують вони говорити націоналів, мовляв, дивіться: не Москва накидас це „злиття”, а самі націонали його домагаються... І ще цікаво, що Москва доручас робити це підле діло членам малих, азійських народів, а в менший мір запрягає до того своїх українських наймитів. Чи не з огляду на еміграцію, яка кидала б антому на їх голови за такі виступи, а це донеслось б на Україну і наробило б заколоту серед української опозиційної до режиму інтелігенції?

Спільне „національно-державне” свято

Азербайджанський партійний секретар Алієв у своїй промові заявив, що в 1972 р. припадає 50-річчя створення Советського Союзу, і піддав думку, щоб цю річницю відзначалось кожного року в цілому СССР. Таке державне свято мало б, на його думку, прискорити злиття всіх народів СССР в один „советський”, а насправді московський народ.

Перший секретар КП Узбекістану, вихваляючи „старших братів”, як „найбільших приятелів” усіх підсоветських народів, заявив, що узбецький народ навіки злучився з російським. Він вихваляє московську мову як „могутній чинник у процесі зближення націй”.

Перший секретар Туркменії заявив, що в СССР інтереси всіх народів зливаються в один спільний інтерес. Цей процес, говорив він, також відбувається в культурі, де кожний народ причиняється до творення „єдиної культури соцістської спільноти” — інакше кажучи, московської культури.

Змішування національностей

Цей туркменський квіслінг відзначив, як позитивне явище, етнічну мішанину в західній Туркменії, куди наслано з різних частин СССР багато робітників на нафтові промисли.

Секретар киргизької компартії накинувся на „буржуазних наймитів”, які, мовляв, твердять, що центральні азійські республіки знаходяться в „нерівній позиції” і що тамошнє населення русифікується. „Така брехня, — говорив він, маючи на увазі червоний Китай, — походить також з країни, де проводиться великоханська націоналістична політика і де насильно асимілюється малі народи”.

Генеральний секретар КПСС Леонід Брежнєв у своїй звітній промові на з'їзді намагався дразливіше національне питання зрівноважити запевненням, що, мовляв, партія буде дбати, щоб кожна советська республіка зберегла своє національне та культурне обличчя.

З усіх тих занотованих американською журналісткою фактів бачимо, що в СССР національна проблема натискає на обручі, якими стягнене московське комуністичне царство. Немає сумніву, що тиск цей зростатиме, найкращим доказом чого є Україна. Раніше чи пізні-

Леонід Полтава

ЛЕНІН, ЛІТЕРАТУРА І МИСТЕЦТВО

Ще в 1905 р. Ленін у своїй статті „Партійна організація і партійна література” твердив, що література й інші види мистецтва „повинні стати колесом і гвинтиком загальнопролетарської справи”. Під загальнопролетарською справою провідник російських більшевиків розумів встановлення диктатури комуністичної партії на території Російської імперії, в якій росіяни домінували б на понад стома не російськими народами й народностями.

У 1913-16 роках в українських журналах „Дзвін”, „Боротьба”, „Українська Жизнь” (що її редактував у Москві Симон Петлюра) українські публіцисти взяли в багнети писання провідника російських більшевиків Леніна, який уже тоді, намагаючись повалити царський уряд, підготовляв нову форму Російської імперії, отже й панівного стану російської культури. Проти такого пляну Леніна рішуче виступили Дмитро Донцов, Л. Юркович та ін. Ленін відповів: „Марксизм — непримирений з націоналізмом, хоч би він був найбільш „справедливий”, „чистенький”, тонкий і цивілізований. Марксизм висуває на місце всякого націоналізму — інтернаціоналізм, злиття всіх націй у найвищій єдності, яка росте перед нашими очима” (В. І. Ленін, Твори, т. 20, стор. 17, 5-те видання, ССРР).

„Соціялістичний пролетаріят, — писав Ленін, — повинен висунути принцип партійної літератури (підкресл. Леніна), розвинути цей принцип і провести його в життя у якнайбільш повній і цільній формі” (Збірник „Ленін про культуру і мистецтво”, Держполітвидав УССР, Київ, 1957 р., стор. 40).

Уже в 1919 р., коли більшевицька Москва ще не могла цілковито справитись із народно-демократичними незалежними державами, ко-

Доповідь, прочитана на симпозіумі „Ленін в різних аспектах”, що його влаштували в Нью Йорку 15 листопада м. р. Відділ АДУК, Відділ ОЖ ОЧСУ і Осередок СУМА ім. ген.-хор. Т. Чупринки.

шо ті обручи тріснуту, і — московська червона імперія розпадеться на незалежні національні держави.

лишніми складовими частинами царської Російської імперії — Українською Народною Республікою, Білоруською Народною Республікою, Грузинською Народною Республікою та ін., — 22 березня 1919 р. на 8-му з'їзді Російської комуністичної партії більшевиків, у присутності Леніна була винесена постанова в галузі національних відносин: „... З метою подолання недовір'я збоку трудящих мас пригноблених країн до пролетаріату держави, що гношила ці країни, необхідне знищення всіх і всяких привілеїв будь-якої національної групи... З тією ж метою, як одну з переходових форм до повної єдності, партія виставляє федеративне об'єднання держав, зорганізованих за соцістичним типом”. („Восьмий съезд РКП(б)”, Москва, Партиздан, 1933).

Так Ленін ще перед виbuchом революції 1917 року діяв у двох напрямках: збереження Російської імперії, в новій формі „федерації соцістичного типу”, що долі неросійських народів імперії нічим не змінювало, і підпорядкування літератур і культур усіх народів диктатурі комуністичної партії — опартійнення їх. Для неросійських народів це було подвійним ударом: знову їхні культури мали підпасти під домінанцію російського народу, а їхні мови — після опартійнення, — ліквідації в ім'я так званого комунізму, в ім'я „повної єдності”, на базі російської культури.

Вбачаючи в культурі народу чи народів не вияв їх духового життя, а засіб партійної пропаганди, Ленін уже в 1919 р. підписав декрет про націоналізацію кіна й театру на захоплених більшевиками територіях, і з допомогою створеної з його ж ініціативи ЧК — політичної поліції — на чолі з Феліксом Дзержинським, жорстоко переслідував тих національних діячів культури, які не бажали ставати партійним „колесом і гвинтиком”. Ленінський терор поширювався не лише на інакомислячих політичних діячів, а й на духовенство, журналістів, письменників, акторів, працівників кіна тощо.

Так звана „жовтнева революція” 1917 р. в Росії була революцією соціального типу, і тому Ленін проголосив всі національно-визвольні революції в не російських частинах колишньої

імперії, переназваної згодом на СССР — контрреволюційними заколотами. Тих, хто з різних позицій намагався захищати права своїх народів на власний культурний розвиток, ленінці почали фізично винищувати. Ленін не визнавав людини, як людини — такого ніде не було передбачено в його „працях” ані в постановах Центрального Комітету комуністичної партії, ані в постановах його наступника Сталіна. Терор і політика стали єдиним поняттям. Пролетаріят — точніше ж большевики — члени компартії, — мав заступити інтелігенцію, в тому числі й творців мистецького слова, культури. Ленін висунув на початках існування большевицького режиму тезу про те, що кожна куховарка може керувати державою... Режим почав ліквідувати спілки та об'єднання поетів і письменників неросійських народів, щоб мати найсуворішу контролю над ними в єдиній, згодом створений Спілці Письменників СССР, з філіями у так званих „республіках” — в Україні, Білорусі, Грузії, Вірменії, Казахстані і т. д.

Створений Леніним політичний апарат терору призвів до самогубств навіть ряд російських письменників, зокрема таких талантів, як поети Сергій Есенін, Володимир Маяковський, згодом прозаїк Н. Фадеєв та ін. Так звані республіканські уряди розганяли творчі спілки й об'єднання і, за вказівками з Москви, переслідували країнських творчих працівників серед не російських народів СССР. Тільки в Україні від 1921 року, коли був розстріляний видатний поет Григорій Чупринка, до 1960 року окупаційний російсько-большевицький режим фізично зліквідував 89 поетів, письменників, драматургів, літературознавців, які працювали для розвитку чи бодай збереження культури свого народу. Розстріляні були поети Дмитро Фальківський, глухонімий поет Олекса Влизько, поетка Лада Могилянська, літератори і критики Іван Крушельницький, Тарас Крушельницький, Роман Сказинський, Кость Буревій - Едвард Стріха, Михайло Лебединець, Роман Шевченко, Іван Терещенко та інші. Більшості з тих поетів і письменників закидали „вчинення на території УССР терористичних актів”!

В роках 1921 — 1960 окупаційний уряд в Україні не знищив фізично, але заборонив друкуватись понад 200 письменникам, а їхні твори

знищено так, як нищив Гітлер на площах Мюнхену твори Гайнे...

Лише 22 українські підсоветські письменники з усіх 212, що їх ленінська комуністична партія змусила замовкнути, в 1960-их рр. повернулись в літературу. Але для чого? Наприклад, автор роману „Чорне озеро” Володимир Гжицький, повернувшись із сибірського 10-річного заслання, змушеній був переробити „Чорне озеро” так, що там уже немає обвинувачення росіян у зневажі до інших народів і культур, у переслідуванні не російських діячів культури...

У 1960-их рр. Москва змінила тактику і, репресуючи діячів культури різних народів СССР, не розстрілює їх, а судить на закритих судах, проголошує божевільними або засилає до „правно-виховних таборів” у Мордовію й інші частини СССР. Понад 200 діячів української культури, і то переважно молоді, відбувають тепер заслання в таких кацетах або сидять у в'язницях, між ними видатний маляр Опанас Заливаха, поет і перекладач із світових мов Святослав Караванський та ін.

Вимагаючи упокоритись великороджавній русифікаційній політиці ЦК КПСС, окупаційний режим не дозволяє друкуватись в Україні сотням молодих поетів, письменників, композиторів, позбавив права публікувати свої твори видатну поетесу Ліну Костенко, цькує й переслідує в Києві, обвинувачуючи „в націоналізмі”, молодого літературного критика Івана Дзюбу та ін.

Советсько-московський режим, створений за вказівками Леніна, переслідує і знищує тих, які протистоять національно-культурному знищенню народів і націй, поневолених в Советському Союзі. У цей же час Організація Об'єднаних Націй відмовляється навіть приймати таємно передавані з СССР петиції-прохання діячів культури, а ЮНЕСКО влаштувало ганебний „ленінський симпозіум” з вихвалюваннями цього „гуманіста”, спричинника загибелі мільйонів людей різних націй і рас.

**ЧИТАЙТЕ,
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,
„ВІСНИК”!**

І ТОДІ БРАМА ЗАМКНУЛАСЬ...

У недільному додатку до „Нью Йорк Таймсу” з 14 березня ц. р. появився трагічний уривок зі спогадів п. н. „24 роки в житті Люби Бершадської”. Описана авторкою-жіздівкою, колишнім советським в'язнем подія сталася майже чверть століття тому, і діти, яких вона згадує, тепер уже дорослі люди, якщо довелося дожити ім до наших днів. Хто вони і що собою представляють, виховані в советських сирітських домах?

„... Вони привезли цих жінок, — пише в своїх спогадах авторка, — із Західної України, зібралиши їх з різних в'язниць та різних міст. Заарештували їх вагітними, і своїх дітей породили вони в тюрямах. Було їх 320.

Перед вивозом на Сибір ім сказали, що вони мусять віддати своїх дітей. Жадна з них на це рішуче не погодилася.

Скандал вибухнув у мурах Красної Пресні, московської жіночої тюрми: жінки ридали, кричали, стогнали так, що, здавалося, стрясалися тюремні мури. Кінець-кінцем начальство „пом'якшало” і заявило молодим матерям, що вони поїдуть до концтаборів із своїми дітьми, де будуть з ними жити й працювати. І так, притискаючи малят до грудей, 320 матерів заспокоїлись.

І тоді 320 жінок з їхніми дітьми, найстарішому з яких було не більше, як шість місяців, в кінці січня 1947 року, коли сибірські морози сягають свого вершка, перевезено до Маріїнська. Вони перебули там тиждень, не випускаючи дітей з рук. Неначе перестраженні звірята, маленькі діти лежали мовчкі на руках матерів.

Наприкінці тижня усім жінкам наказали одягнути дітей тепліше, бо, мовляв, усіх їх мають перевезти до іншого місця. Вантажні авта з вистеленим соломою дном стояли біля вихідної брами, і жінки повірили, що, з огляду на довгу дорогу, дітей повезуть в цих автах, а вони підуть слідом пішки.

Повіривши начальству, вони обережно повкладали дітей в авта і поставали за ними колоною по п'ять в кожному ряді. Брама відчинилася, авта рушили. І щойно останнє з них виходило поза територію концтабору — брама замкнулася. Жінки відразу не зрозуміли, що сталося. Але по хвилині для них стало ясно, що їхніх дітей забрали від них у них же таки на очах.

Протягом трьох днів і трьох ночей жінки лежали в снігу біля брами. Під кінець третього дня вони вже не ридали і не кричали, а тихо вили. І ввесь цей час, не відходячи від брами, нічого не їли й не пили. Вони знали, що вже ніколи не побачать своїх маленьких. Усіх інших в'язнів не випускали з бараків, аж поки жінки остаточно не вичерпались фізично й морально. І тоді їх забрали також до бараків. Деяких віднесли на ношах.

Крики і плач матерів ще довго не вщухали в концтаборі. Кожний, хто був тоді в Маріїнську, ніколи не забуде того жахливого плачу”.

КІЛЬКІСТЬ УКРАЇНЦІВ В СССР

Згідно з проголошеним 17 квітня ц. р. в московській „Правді” повідомленням Центрального Статистичного Управління при Раді Міністрів СССР про висліди перепису людності, кількість усього населення Советського Союзу збільшилася за час від 15 січня 1959 року до 15 січня 1970 року з 208.827.000 до 241.720.000, тобто на 32.903.00 осіб. Кількість населення Української ССР збільшилася в той же час з 41.869.000 до 47.126.000 осіб, отже на 5.257.000. Якщо йдеться про національний склад УССР, то кількість українців збільшилася з 32.158.000 в 1959 році до 35.284.000 в 1970 р., — на 3.126.000.

В порівнянні з 1959 роком відсоткове відношення кількості українців зменшилося з 76,8% до 74,9%. В той же час кількість росіян в Україні зросла з 7.091.000 в 1959 р. до 9.126.000 в 1970 році, тобто з 16,9 до 19,4%, або на 2,5 відсотка.

Третє місце серед населення України займають жиди: їх кількість зменшилася з 840 тисяч до 777 тисяч. Зменшилася також кількість поляків: з 363 тисяч до 295 тисяч. Водночас збільшилася в УССР кількість білорусів — з 291 до 386 тисяч, молдаван — з 242 до 266 тисяч, болгар — з 219 до 234 тисяч інших — з 665 до 758 тисяч.

Якщо йдеться про інші советські республіки, то в РСФСР загальна кількість українців зменшилася з 3.359 до 3.346 тисяч; зменшилася також кількість українців у Грузинській ССР — з 52 до 50 тисяч і в Киргизькій ССР — із 137 до 120 тисяч. В інших республіках кількість українців збільшилася: в Білоруській ССР — із 133 до 191 тисяч, в Узбецькій — з 93 до 115 тис., в Казахській — із 756 до 930 тисяч, в Литовській — з 18 до 25 тисяч, в Молдавській — з 421 до 507 тисяч, в Платвійській — з 29 до 53 тисяч, в Таджикській — з 27 до 32 тисяч, у Туркменській — з 21 до 35 тисяч і в Естонській — з 16 до 28 тисяч.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ п. СТЕПАНА КОНЯ

Дня 2-го травня ц. р. о 2-їй год. по полуудні в своєму будинку на розі 5-ої вул. Норд і Бедфорд Евнію жертвою бомбового вибуху упав член Управи Відділу ООСЧУ в Брукліні, кол. директор місцевого Народивського Дому, жертвений український патріот Степан Кінь.

Дружина Степана Коня зазнала тяжкого шоку. Небіжчик залишив у глибокому смутку двох доночок і сина.

ЧИТАЧУ! ЗРОБИ ДАРУНОК ПРИЯТЕЛЕВІ: ПЕРЕДПЛАТИ ДЛЯ НЬОГО „ВІСНИК” — ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ.

Михайло Гікавий

МОЇ ЗУСТРІЧІ

Степан Охримович

З провідником ОУН Степаном Охримовичем, сином пароха в с. Завадові Стрийського повіту, я запізнався, коли він з'явився до мене з нелегальною літературою разом з Степаном Бандерою і Зенона Коссаком у 1927 р., до пенсіонату „Стахова Воля”, в Гребенові, Західна Україна. В 1929 р. Степан Охримович запросив мене на конгрес українських націоналістів в Стрию, де виголосили доповіді він, С. Бандера, З. Коссак і я, після чого були дискусії і схвалення постанов.

Степан Охримович бував у мене у Львові, розмовляв на різні теми, зокрема про нелегальні видання, і запросив мене в 1930 р. виголосити доповідь в Українськім Академічнім Домі на вул. Супінського на тему проголошення універсалів 22 січня 1918 та 1919 років і про український націоналізм. В концертovій частині на бандурі грав і співав українські революційні пісні сот. Д. Гонта.

Був я присутній в домі І. Габрусевича у Львові на конференції націоналістів, де мав доповідь С. Охримович.

Д-р Ст. Охримович не раз зустрічався з д-ром Д. Донцовим, який його дуже цінив, покладав на нього великі надії, як на провідника молоді, видатного і здібного націоналіста-революціонера. Коли д-р Д. Донцов довідався від мене про смерть С. Охримовича, то це його дуже засмутило, пригнобило, і він зараз же вислав листа з висловами співчуття його батькам і написав некролог.

Розмовляючи з Ст. Охримовичем і читаючи його розвідки та статті, я переконався, що був він надзвичайно ідейна, здібна, працьовита, характерна, жертовна, сильної волі і скромна людина. Редакуючи журнал „Юнацтво”, він звичайно підписував свої статті псевдомом Обухович.

С. Охримович був докладно ознайомлений не лише з політичною, а й з літературною проблематикою і брав участь в громадській праці і наукових установах. Він жив лише для ідеї і не думав про себе. Був ідеологом української наці-

оналістичної молоді, яка його цінила і любила. Так само в домі своїх батьків він був дуже люблений.

С. Охримович був здібний організатор, який поривав за собою молоді і старших. Польська поліція тортурами, побоями і тюрмою (сидів у пивниці, в яку напускали воду) скоротили його життя. Помер він у 1931 р. і поховали його на самий Великдень, при великом звізі людей. Щороку на його могилу приходили на прощу сотки українців.

Зенон Коссак

Зенон Коссак, член Екзекутиви ОУН, родом з Дрогобича, з яким я запізнався в „Стахової Волі” в Гребенові 1927 р., прийшов до мене разом з С. Бандерою та С. Охримовичем і приніс нелегальну літературу для поширення. Зенона Коссака я запросив приїхати на відпочинок до „Стахової Волі”. Він радо прийняв моє запрошення і після того не раз приїздив в літньому сезоні. Це був високоідейний і здібний націоналіст-революціонер і знаменитий організатор. Я часто розмовляв з ним та його друзями, що його відвідували, і прислухався до їх дискусій.

З. Коссак був талановитий публіцист, співробітник „ЛНВ” і „Вістника”, де писав переважно на робітничі теми Бориславського нафтового басейну. Крім участі в підпільній пресі, писав також новелі і поезії. Його перу належать 44 правила життя українських націоналістів і розвідка про Т. Шевченка.

Зенон Коссак був добрим спортом, співаком, джентльменом в кращому значенні цього слова і мав великий дар з'єднувати собі людей. Мав великий хист в дискусіях, був добрим промовцем.

З. Коссак виступав з доповідями на націоналістичних конференціях у Стрию і Львові. Ідеї українського націоналізму він він в ряди української молоді, прищеплюючи їй почуття соборності і любов до свого народу. Широку освідомлюючу роботу провадив він серед інтелігентів, а особливо серед робітництва і селян.

З приводу процесу Біласа і Данилишина З. Коссак був арештований як „моральний винуватець” і мав бути суджений наглим судом. Йому грозила кара смерті. Оборонцем запросили адвоката Маріяна Глушкевича, який мав вплив на польських суддів (М. Глушкевич був москвофілом).

М. Глушкевич оборонив Коссака, підкупивши польського суддю (значну суму пожертвував на цю справу Юрко Сасик з Борислава на мою просьбу). Проте, суд присяглих опісля засудив З. Коссака на 8 років.

Перед виїздом на Карпатську Україну в 1938 році З. Коссак зайшов до адміністрації „Вістника”, щоб зі мною порозумітися. Я його поінформував, що він має нагоду виїхати до Америки на політичну роботу, і заохочував до цього. Він приобіцяв, що скоро повернеться з Карпатської України, бо іде туди на короткий час, і тоді скористає з нагоди — поїхати до Америки. Але судилося йому не так: він загинув з рук мадярської розвідки під Буштином 1939 р. як чотар армії Карпатської України. Так віддав своє життя за українську справу один з найкращих націоналістів-революціонерів.

Марія Притуляк

Марія Притуляк, родом з Долини, дружина катехита Миколи Притуляка, який був головою філії „Просвіти” в Сколім і з яким я запізнався там же в 1927 р., була дуже активна політична і громадська діячка.

В 1929 р. Марія Притуляк скликала на збори до читальні „Просвіти” своїх близьких зі Сколім, із сіл Скільщини: Синевицька Вижнього, Корчина, Гребенова та інших сіл. Прибуло понад 20 осіб. Посередині кімнати стояв столик, на який поклав Олекса Жежелевський людський череп і пістолю. Всі стояли навколо столика, а Марія Притуляк, д-р Михайло Микитин, Володимир Бичкович, я і інші промовляли про український націоналізм. Провідником місцевої організації обрано Марію Притуляк, секретарем — д-ра М. Микитина, який пізніше був адвокатом в Чесанові. Але робота цієї групи була скоро спарадізована: хтось із присутніх доніс про ці збори польській поліції. (Ми підозрівали в цьому дир. кооперативи М. або хор. В.).

Під час весілля моого двоюрідного брата О. Жежелевського з М. Федорикою в Сколім я був заарештований і комісар поліції Бендик сказав мені, що він знає про нелегальні націоналістичні збори і погрожував репресіями. Я заявив, що то були просвітянські збори, з чого комісар Бендик зареготався. Після того на цю тему говорив зі мною командант поліції Павлович, який, маєть, був перекинчиком, бо розмовляв по-українськи. Він радив припинити політичну діяльність в Скільщині і не переховувати в пансіонаті в Гребенові націоналістичних бойовиків, бо, мовляв, я за це можу особисто потерпіти.

Не зважаючи на погрози поліції, далі під моєю охороною відбувалися нелегальні збори в „Стаховій Волі” українських націоналістів, а всіх моїх знайомих, що виходили з в'язниць по відбутій карі, я запрошуваю на відпочинок до пенсіонату до Гребенова.

В 1930 р. на конференції українських націоналістів в Стрию, де були присутні С. Бандера, З. Коссак, С. Охримович, Меланія та Михайло Кравцеві і інші націоналісти, Марія Притуляк провадила конференцію. Казали, що вона була провідницею націоналістів на Стрийщину.

По приході большевиків до Сколім Марію Притуляк з сином Олексою вивезли большевики на Сибір, де вони й знайшли смерть від тортур. Чоловік Марії Притуляк, о. Микола і старший син Денис померли в Америці.

Меланія Кравців

З Меланією Кравців, письменницею, активною українською націоналісткою та її чоловіком, інж. Михайлом Кравцевим, корифеєм українського націоналістичного руху і громадського життя в Стрі — Торонто я запізнався в 1928 р. в „Стаховій Волі”, коли вони приїхали на відпочинок зі своїми доньками, Мартою — фортецією і Даркою — танцюристкою.

Меланія Кравців була дуже гарної вроди, бронетка, струнка, висока, дуже енергійна, безкомпромісова націоналістка, яка з поляками говорила лише по-українськи. Була вона відважною пропагандисткою українських національно-державних визвольних змагань і доброю співачкою-солісткою. Була близько знайома з З. Коссаком, якого описала як героїчну постаті у своїй книжці „Дорога”. Цю книжку, на-

клад якої був дуже скоро вичерпаний, видав „Гомін України”, так само, як і другу її книжку „Калейдоскопи”.

Панство Кравцеві були добре знайомі з Степаном Бандерою, Ст. Охримовичем, Ніною Селезінкою і іншими видатними українськими націоналістами. Разом з мешканцями пенсіонату, співаками З. Коссаком, сот. Д. Гонтою, полковником Благодіром та іншими, з оркестрою „Стахової Волі”, ходили ми вечорами під їхні вікна в чарівній віллі „Вітольдівка”, що вся потопала в зелені, з серенадами і улюбленими піснями. Чарівні пісні Меланії, а зокрема, коли вона співала „Синю Чічку”, а їй вторувала її приятелька Ніна Селезінка, я до смерти не забуду. Коли панство Кравцеві від'їзджали по відпочинку з „Стахової Волі”, то пані Меланії цілими в'язками везли на двірець квіти від її прихильників і націоналістичної молоді.

Незабутнім спомином у мене залишииться, коли я разом з поетами Олесем Бабієм, Богданом Кравцевим, ред. Зенона Пеленським та іншими знайомими їхали 31 грудня 1931 р. на Маланки до Стрия, до Кравцевих. По дорозі поети укладали вірш, присвячений Меланії.

По вечері пані Меланія разом зі своїм чоловіком всіх нас, гостей зі Львова, запросила на Маланчину забаву, яка відбувалась в Українському Народному Домі.

В 1945 р., в переїзді до своєї дружини з Братислави до Австрії, я відвідав панство Кравцевих у таборі у Відні. Вона була дуже пригноблена і хвора. В липні 1956 р. я відвідав Меланію Кравців разом з дочкою Оленкою в Торонто, у видавництві „Гомін України”, де вона працювала, і був на обіді в їх домі. Меланія Кравців була тоді в доброму настрою, з приемністю згадувала свій побут в „Стаховій Волі” і її мешканців, а особливо тих, що віддали своє життя за Україну, як З. Коссака, Олену Телігу і ін. Згадували про тих, що живуть і працюють для визволення України — провідника Ст. Бандери, Ярослава Стецька і його дружину пані Славу, д-ра Д. Донцова та інших своїх друзів-націоналістів. Пані Меланія оповіла мені свої пляни на майбутнє і прочитала незакінчений твір про прокуратора Дальського. Розповіла про твори, які плянує викінчити.

Остання моя зустріч з пані Меланією була

на конференції українських націоналістів в Онтеріо, в Канаді, в українському православному монастирі. Я подивляв її енергію, ентузіазм, працьовитість і її велику віру в перемогу нашого народу. На превеликий жаль, хвороба і смерть по автомобілевій катастрофі не дозволили цій великій патріотці довершити намічених діл.

До самої смерті я переписувався з Меланією Кравців, яка в своїх листах захоплювалася величчю українського націоналізму. В листі з 1957 р., обурюючись проти тих, що нападають на націоналістичну українську молодь та ідеолога українського націоналізму д-ра Д. Донцова, пані Меланія писала:

„Читаю тепер книжку „Галичанство” М. Шлемкевича... Цей небезпечний тип убирається в маску добродушного дяді... Очорнює нас, сьогоднішніх націоналістів з їдкою батьківською міною звичайного Іванейка, який береться кидати болотом на тих, що не піддавалися і не піддаються „золотій середині”. Бо подумайте: прийшов собі такий степовий східняк Донцов і розворушив заспане „галичанство”, вщеплюючи свіжку кров Сходу в таке тихе, щасливе, патріярхальне життя, порушуючи традицію сонної атмосфери, захопивши тим молодий нарибок. Чому саме? Виходить, що той нарибок не почував себе добре в задушливому провінціялізмі. Чому він не став приклонником Драгоманова чи інших „ізмів”, але пішов за кличем східняка Донцова? На це, читаючи „Галичанство” Шлемкевича, я не знайшла відповіді”...

Передчасна смерть провідника Степана Бандери була великим ударом для Меланії Кравців, яка залишила по собі слід в українській літературі, знайшла у читачів велике признання. Пам'ять про неї завжди житиме серед українських націоналістів-революціонерів.

(Далі буде)

ЧИТАЙТЕ,
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,
ПОШИРЮЙТЕ

„ВІСНИК”!

ТРИБУНА ЧИТАЧА

В. Гаківнігий

— 512 —

(Закінчення)

Гніздом комуністичних агентів виявився Інститут Тихоокеанських Стосунків, у складі якого було понад 40 членів РЧС. Найшкідливіше твориво червоної пропаганди та річище шпигунських відомостей для Советів, цей Інститут протягом біля 20 років кій свою кайному роботу. Його співробітники — Оуен Латимор, Алджер Гісс, Геррі Декстер Вгайт та Лохлін Кюрі, — всі чотири — члени РЧС і впливові достойники Державного Департаменту та підручні президентів Рузвелта й Трумана, були советськими агентами. Вони ж несуть певну відповідальність за втрату Китаю на користь комуністів Мао Тсе-тунга, як ніби не-комуніста, а лише „аграрного реформатора”.

Після знешкодження Інституту Тихоокеанських Стосунків, працю його перебрали на себе Т-во Закордонної Політики — Рада Світових Справ, які, хоч і більше оглядаються на задні колеса, не в стані приховати своєї схильності-прямування до соціалістичного Світового Уряду, що є міродатним для всіх інших споріднених з РЧС творив. Найбільш відверто соціалістичною є Американська Демократична Акція (АДА), фабіянської відміни соціалізму, тобто тих таки марксистів, але з тактикою запровадження його поступово чи „задніми дверима”.

Беликим лихом було захоплення організацією РЧС Державного Департаменту (Міністерства Закордонних Справ) уже від 1941 р. Такі особи, члени РЧС, як от Е. Стетініос, Корделл Гулл, Дж. Ф. Даллес, Хр. Гертер, Сумнер Веллес, Л. Пасвольський, Ч. Бовлес, Джордж Балл, Алджер Гісс, Ф. Моселі, Б. В. Коген, Джордж МекГі, Ісаїа Бовман, Генрі Врістон, Джемс Голмс, Дін Ачісон, В. В. Ростов, А. Стівенсон, Джордж Ф. Кеннан та ін. — усі, на тому чи іншому становищі, причинилися в менший чи більший мірі до теперішнього невеселого зовнішньополітичного стану ЗСА під знаком політики „співіснування” з комунізмом, „будови мостів” до нього та політики „неперемоги”.

„Суспільства Росії та ЗСА прямують тісно са-

мою дорогою”, — заявив у 1964 р. на зборах РЧС впливовий її достойник, письменник і знавець К. Маркса, Ерік Фромм, окрім літературного „прогресом” на тій „дорозі”. Те, що Фромм називає московсько - большевицьке рабовласницько-народогубче твориво „суспільством”, кидає ліховісну тінь на РЧС.

Неамериканські впливи РЧС позначилися у не менш від'ємній мірі і в інших галузях існування Америки — передусім в обороні, де вона тепер мусить задовольнитися другим, після Советів, місцем, особливо в мегатоннажі атомової зброї та в ділянці фінансово-господарчій, про що свідчить перш за все зменшення золотого покриття долара з 24 більйонів у 1945 р. до 10 у 1969 р., в супроводі зростання дорожнечі-інфляції.

Виглядає так, що РЧС має на меті допровадити оборонно-господарчу міць ЗСА до такого низького рівня, за яким спротив їх Советам буде безвиглядним. Іншими словами, РЧС має на меті дати Советам нагоду вигукнути під адресою Америки — піддайся або згинь!

А для маскування політики „неперемоги” — захисту комунізму, — вигадали вороги „хвостову стратегію”. Замість удару по голові хижака — виснажливі для ЗСА війни на його „хвостах”, у Кореї та В'єтнамі, і теж із забороною перемоги . . .

Повсюдні впливи РЧС обертають істотно здорове двопартійне різничкування американського суспільства на хворобливу однопартійну суцільність і, отже, на посилення сваволі підпорядкованих РЧС урядових чинників з усіма звідсіль наслідками — загрозливим зростом податків і навмисним ожебраженням країни, а головне, — небезпечним прискоренням „правного” запровадження соціалізму, як передумови втрати самостійності ЗСА почесез ОН на користь Світового Уряду.

Надвладу РЧС в Америці насвітлюють також дорадники президентів, майже виключно чле-

ни цього „невидимого уряду”, за останні 45-50 років.

Дорадниками В. Вільсона були: відомий вже Е. М. Гавс, Семюел Розенман і Бернард Барух, а також його, Вільсона, однодумці — Дж. Ф. Даллес, Аллен Даллес та Хр. Гертер. Ці ж особи були й засновниками РЧС.

Вступ ЗСА у війну в квітні 1917 р. був в істоті справи подію, яка повністю відповідала прагненням міжнародного комунізму, а надто, коли сам Гавс та й Ліпменн були послідовниками К. Маркса.

Стягнення американських та британських військ з Архангельську та Владивостоку, як чин захисту московського комуно-большевизму, і надання йому таким робом вільних рук проти поневолених народів, передусім проти України, додатково вказує на таємні, на користь комунізму, важелі політики ЗСА, унапрямлюваної згаданими дорадниками Вільсона перед і під час першої світової війни. Спотворення ж „права націй на самовизначення” по-глиблювало безладдя у світі у своїх наслідках — вибуху другої світової війни.

Дорадниками президента Ф. Д. Рузвелта були той самий Е. М. Гавс, Генрі Моргентав, Сідні Гіллмен, Алджер Гісс, Фелікс Франкфуртер, Бернард Барух, — майже всі члени РЧС.

Правне визнання Советів, тобто зграї комуністичних народовбивців-узурпаторів, у 1933 р. Америкою знаменувало собою тріумф Інтернаціонального Дармойства (ІД) взагалі і його правого крила, у вигляді РЧС, зокрема. Цей чин — знак рівності правого й лівого (московського) крил між собою — був водночас символом глибокого морального занепаду так званого західного світу на тлі узурпації волі американського народу збоку РЧС, як „невидимого уряду”, а надто, коли саме тоді московський комуно-большевизм вигубив навмисно створеним голодом кільканадцять мільйонів невинних людей з-посеред поневолених народів і з того близько 6-ти мільйонів українців.

Рузвелт заздалегідь відписав був Європу по другій світовій війні комуністам, мовляв, „европейці мають зносити владу Советів багато років”. На конференціях у Каїро й Тегерані в 1943 р. ця, на користь комунізму, засада була підтверджена з тим, що американці мали б оку-

пувати Берлін. Але в 1945 р. зроблено дальші поступки Советам.

Наступ американської армії, яка могла б зайняти Берлін задовго до наближення Советів, був на наказ генерала Айзенгавера зупинений. Таким чином Совети опинилися в посіданні не лише східної частини Берліну, але й теренів навколо нього. Приклав своїх рук до цієї справи відомий приятель Советів і ворог поневолених народів, зокрема України, Джордж Ф. Кеннан, який намовив Рузвелта погодитися саме на такий, між переможцями, поділ Берліну.

Подібне сталося в Чехо-Словаччині. Коли армія генерала Паттона наближалася до Праги, генерал Айзенгавер наказав йому не тільки зупинитися, але й не приймати до полону німців. Чехо- словацькому військові не дозволено взяти участь у визволенні своєї батьківщини, — Совети мали перші займати Прагу, що свідчило про безмежне, збоку ЗСА й, отже, згаданих дорадників та РЧС, сприяння комунізму.

Тоді ж, навесні 1945 р., доконано жахливого злочину. В зв'язку з зупиненням, на наказ Айзенгавера, наступу альянтів (американців, англійців, французів) в Німеччині, Чехо-Словаччині, Мадярщині скучилось між фронтами кругло п'ять мільйонів утікачів зі Східної Європи, яким не дозволено подаватися далі на Захід від комуно-большевиків. Таким чином усі ці нещасні, а в тому числі й українці, були видані тим народовбивцям на поталу. Те саме сталося з мільйоновими масами так званих „остарбайтерів”, які не хотіли вертатися „на родину” і були примусово „репатрійовані”. Самогубства були на денному порядку, і були випадки, коли з вагонів, куди замикали „поворотців”, текла кров. Інтернаціональне Дармойство, в цьому випадку його праве крило, не могло допустити, щоб на Заході опинилося близько 10 мільйонів живих свідків проти комуно-большевизму, як лівого крила отого ІД.

Конференції в Ялті і Потсдамі в 1944-45 рр. закріпили за Советами не лише захоплені ними з ласки ЗСА величезні терени в Європі й Азії, але й кількасот мільйонів нових рабів, уярмлених під базіканину про „четири свободи”.

Поділ Кореї, В'єтнаму, Німеччини та пересувення залізної заслони на кільканадцять даль-

ших націй в додаток до вже поневолених — ліптий в очі, як війна проти їх самобутності, їх націоналізму, на руку „односвітнім урядникам”.

„Новий курс” Рузвелта, як „американського Керенського”, був у дійсності лівим, соціалістичним курсом. Кандидат на президента ЗСА, А. Е. Смітг, що перестерігав проти комуністичного опанування „нового курсу”, зустрівся був з лютовою відсіччю збоку Рузвелта, мовляв, „я не вірю в комунізм більше, ніж ви, але й не має нічого лихого з комунізмом у цій країні; кілька моїх найкращих друзів є комуністами”.

Дорадниками президента Г. Трюмана були — Леон Кейзерлінг, Бен. В. Коген, Волтер Ліппменн, Натан Фейзінгер, Б. Барух, Едвард і Джемс Варбурги та Макс Ловентал — члени РЧС і спорідненого з нею Комітету Атлантичкої Юнії. Тому й не дивно, що під зовнішньополітичним оглядом ЗСА продовжували котитися додолу, насвітленням чого були втрати Китаю та війна в Кореї. Дії членів РЧС із загдуваного вже Інституту Тихоокеанських Стосунків заважили на цих поразках. Заява заступника державного секретаря Діна Ачісона, мовляв Корея лежить поза лінією оборони ЗСА, „запросила” корейських комуністів до нападу на південь у 1950 р.

Дорадниками президента Д. Айзенгавера були Б. Барух, Л. Л. Штравс, Волтер Ліппменн, Сідні Джемс Вейнберг, Артур Бернс. Політика „задобровання” комунізму продовжувалася далі. В листопаді 1956 р. Державний Департамент надіслав до Тіта каблограму такого змісту: „Уряд ЗСА не буде дивитися прихильно на неприязні до Советів уряди на його кордонах”. Таким чином советські танки дістали „запрошення” розчавити мадярську революцію. А вже в грудні того ж, 1956 р. президент Айзенгавер запросив Нікіту Хрущова, цього різника України в гості...

За президента Дж. Ф. Кеннеді дорадниками були — Абрам Хайт, Едвард Бернштейн, П. Самуелсон, Теодор Соренсен, Волтер Ліппменн, Артур Шлезінгер мол., Г. Аллеровіц, А. Ловенштейн, Волтер В. Ростов. Безсоромний підступ щодо кубинських патріотів у 1961 р. та захист мостового причілку Советів на Кубі в 1962 р. кидають понуре світло на американську політику, прихильну до Москви.

Вол. Гаврилюк

ПАРАФРАЗИ

(Пам'яті Лесі Українки)

1.

Жіноча постать вийшла на естраду.
Вдивляються — вона чи не вона.
Бліда, мов дух, мов з'явя,
лиш повінь квітів на руках.

А в глибині на сцені
за нею тінь в киреї.

I разом всі повстали,
і стало страшно всім.
Вона востаннє тут,
востаннє поміж ними
пророчиця й зекрена.

2.

Тендітна дівчинка
в саду гуляла.
Збирава квіти
й пісеньку співала.

А за віком кімнати
мати
за нею слідкувала,
дбайлива мати.

Вона ж не знала,
що донечці
судила доля
звания пророчиці.

3.

Так буколічно
розпочалася дія героїчна.
Життєписні картини
великої людини
й тендітної дитини,
круті шляхи до апогею.
Тепер вона —
могутній монумент ідеї.

Дорадниками президента Л. Б. Джансона були — Еріх Ф. Голдман, Вілбур Коген, Волтер Ростов. Головна роль в закордонній політиці ЗСА В. Ростова, ворога засади націоналізму, свідчить про тягливість впливів речників Світового Уряду в цій країні.

Зміни президентів республіканців і демократів знаменують собою лише зміну проводу, а не політики, яка залишається незмінною відповід-

но до незмінних впливів РЧС в напрямі соціалізму, отже й комунізму.

Обрання республіканця Р. Ніксона президентом ніяких істотних змін у політику ЗСА не внесло. Генрі Кіссінгер, головний дорадник у закордонних справах, виказав послідовність, бо вже поручав створення коаліції з комуністами В'єтконгу в Південному В'єтнамі. Політика „неперемоги” залишилася всілі, як і „хвостова стратегія”. Америка продовжує виснажливу для себе війну на другорядних фронтах, замість скінчити її ударом по голові хижака. Таким чином вона виставлена на дальнє зовнішнє оточення, оскільки ініціатива залишається в руках комуністів. А впарі з цим посилюється й небезпека внутрішньої деморалізації.

Варто підкреслити, що Адам Ярмолінський, права рука попереднього секретаря оборони ЗСА, МекНамари і сам колишній член Комуністичної Ліги Молоді в Америці, дуже радів з нагоди призначення Кіссінгера, так само, як і Американська Крайня Лівиця. Кіссінгер, між іншим, працював для установи Міжнародного Миру, яка противилася кампанії атомової переваги ЗСА над Советами. Цей самий Кіссінгер схвалює роззброєння Америки й спілку з Кремлем. Кіссінгер схвалює й поручає книжку комуно-большевицького письменника А. Д. Сахарова „Прогрес, співіснування й інтелектуальна свобода”, хоч вона й є яскравим документом комуністичної пропаганди. Риси політичного, лівого, поза всяким сумнівом, кредо Кіссінгера, зводять думку про його світоглядово-ідеологічну принадлежність до „іллюмінізму”, організації, заснованої як „Орден Іллюмінаті” в 1776 році Адамом Веіславптом з метою надвлади над світом.

Артур Бернс, дорадник Ніксона в справах внутрішньої політики, є також лівого напрямку, як муж довір’я крайньо-лівого ХХ століття Фонду. Вілліям П. Роджерс, державний секретар, призначення якого втішило крайньолівого сенатора В. Фулбрайта. Роджерс, так само як його лівонахилені попередники на цьому становищі, заявив, що ЗСА не шукають перемоги в В'єтнамі.

Ворогам — 512 облизнів

Але насамперед — геть із демократичним невіглаштвом!

Немає декількох, та ще й різних, доріг до здобуття вільної і самостійної України, — є лише одна — через єдиномисліс, про яке молив Бога Великий Тарас, і на основі його суспільно-політичного устійнення — „В своїй хаті своя правда, і сила, і воля”.

Шлях до визволення може бути тільки один, а саме — національна свідомість на основі поєднання в українській людині і нації Христової Віри, як надрядного складника, з духовими первінами істоти українця. Іншими словами, усвідомлення української людини в дусі Християнського Націоналізму, як засіб досягнення єдиномислія її зі своїм братом, і буде тією єдиною дорогою, тим месією Українського Народу, як передумови його визволення, чого йому найбільше бракує.

Тільки у висліді оскудіння віри в Бога серед українських людей й надання в своїх серцях місця дияволові, замість Христа, на тлі занедбання віщих заповітів Шевченка, могла статися всенациональна біда Українського Народу — поразка його визвольних змагань і наступне рабство з загибллю мільйонів його синів та дочок.

Марксизм - соціалізм - комунізм - „інтернаціоналізм” з його протилюдськими провокаціями — безбожництва, знесення-заперечення духовоматеріальної приватної власності, клясової боротьби та „інтернаціоналізму”, — це й є та диявольська облудонаука, яка зайняла місце Христової Євангелії в серцях освічених українських невігласів, що самі себе покликали були на провідників Українського Народу в історичних часах його визвольних змагань і так завели його під московську комуно-большевицьку сокиру.

„Хто дасть голові моїй воду й очам моїм сліз джерело, — я би плакав день і ніч над прокляттям свого народу”. — Ці слова на біблійні мотиви з вірша українського поета Дмитра Загула, розстріяного московськими комуно-большевиками за любов до України, відображають душевний стан тих, що відчувають велику трагедію українського народу — його політичну неписьменність.

Дивно й боляче, що серед українців і досі, після півстоліття кривавого досвіду, ще покупують засліплення Марковим псевдовченням,

навмисно, зі злочинною метою, вимудриваним, як зброя для уярмлення народів та їх десяткування. І досі ще є українці, і то не мало, які не збагнули, що застосування духової зброй, в цьому випадку Марксової облудонауки, може навіть вилучити потребу вживання матеріальної зброй, що частково й мало місце в випадку України. Ще й досі є чимало українців, які політично не можуть відрізняти своєї правої руки від лівої, — добра від зла, а в суспільно-устроєвому розумінні — творчої системи від руїнницької. В людських збирнотах завжди будуть стояти один проти одного два бігуни. З одного боку — творча система — Релігія (Христова Віра, ідеалістичний світогляд, націоналізм, як ідеологія), духовно-матеріально-приватна власність для кожного члена національної спільноти, суспільна справедливість, а з другого боку — руїнницька система — безбожництво, матеріялістичний світогляд, марксизм-соціалізм-комунізм-„інтернаціоналізм”, знесення-заперечення духовно-матеріальної приватної власності, суспільна несправедливість. Творча система під оглядом матеріальним визнає власність селянина на землю та власність-співласність робітника на підприємстві. Держава для народу, а не навпаки, і не треба отого „наукового туману” в вигляді марксового псевдонавчання, тобто „туману”, щоб приховувати притаманний руїнницькій системі грабунок, рабовласництво і народовбивство.

Шалені успіхи Інтернаціонального Дармоїдства і, зокрема, московського комуно-большевизму, як лівого крила, і, зокрема, Ради Чужоземних Стосунків (РЧС) з її прибудівками, як правого крила, успіхи в поході для осягнення світової надвлади тісно узaleжнюються від міри поширення чи накинення людству облудонауки марксизму-соціалізму-комунізму-„інтернаціоналізму”, як передумови запровадження й існування Світового Уряду. Водночас ця облудонаука є й найнебезпечнішим джерелом розбрату так всередині дотичних народів, як і між ними, особливо на тлі їх політичної неписьменності.

Освідомлювання людей зі змістом-провокаціями Марксової облудонауки, поруч із висвітленням істоти суспільно-справедливого ладу, мусить бути повсюдними й постійними. Особли-

ва увага мусить бути приділена боротьбі з залишками цієї отрути в свідомості поневолених народів. „Геть із Марксовою облудою!”, як гасло, повинно супроводити кожну особу з-посеред поневолених народів всюди, отже, й у прилюдних місцях. Можлива нехіть супроти, мовляв, такої виключності випливає з помилкового розуміння демократичної, бо саме комунізм є запереченнем останньої. Важливою передумовою успіху проти провокації „світових урядників” буде перетворенняожної особи з-посеред поневолених народів на свідомого своєї ваги громадянина ЗСА, який бере участь у виборах. Пам'ятаймо, що поневолені народи можуть дуже заважити на вислідах виборів і обернути мрії „односвітників” в облизні, в 512 облизнів.

Лютий 1971 р.

АМЕРИКА МАЄ БУТИ КАЛЕЙДОСКОПОМ

Популярний американський співак, відзначений на городою Оскара, виконавець фольклорних пісень, Теодор Байкел рішуче заперечує проти того, що Америка має бути „перетоплюючим кітлом” („мелтінг пат”), в якому окремі національні групи мусять затратити всі свої особливості, „свою форму і колір”. Америка, — каже він, — має бути калейдоскопом, в якому зберігаються всі його окремі частинки, збагачуючи загальну красу і культуру країни. Інакше кажучи, справжня американська спадщина мусить бути не аморфною, а розмаітою, в якій кожна складова частина різнятися одна від одної.

Виступаючи в студентських кемпусах, Байкел закликає слухачів не прагнути тотожності, але розвивати свої індивідуальні й національні різниці — своє коріння і спадщину, що дісталася їм від іхніх батьків, свої пісні, танці і історію своїх предків. Так само, як стала зміцнюється нікелем і іншими складовими елементами, — каже він, — могутність Америки зміцнюється відмінними національними прикметами її народу.

„Це дуже просто сказати, що „чорний — прекрасний”, як твердять деякі мурини, бо чорний колір відразу впадає в очі, — каже Байкел. — Але як же тоді з французами, поляками, італійцями, ірляндцями, українцями і жидами? Так само, як чорний є прекрасний, прекрасні й інші кольори, релігії і національні відмінні. Візьмімо різниці в мовах. Вони зникають в Америці з дуже простих причин: ми всі оглядаємо ті самі кінофільми, телевізійні програми, слухаємо ті самі радіопередачі. І, на жаль, так само зникають різниці в звичаях і обичаях.

Протягом лише останнього року Байкел виступав перед 20.000 студентів.

„Зозулька” кус...

Журнал творчої української молоді „Зозулька”, що виходить українською мовою на циклостилі в Оттаві, в Канаді, не раз привертав до себе увагу нашої газетної критики. Були закиди — слушні й неслушні. Були похвали — заслужені й незаслужені. Але що є незалежним — від цього журналиста, дармащо писаний він не зовсім поправною мовою, повіас свіжістю думки і молодечою щирістю. Нижче наводимо деякі витяги з його числа 4/13, що промовляють самі за себе. — Ред.

У редакційній статті п. н. „Чи ми кращі за негрів?” читаємо:

.... Американські негри, із своїми визначними провідниками на чолі, проповідують для свого руху концепцію „чорної сили”. Беручи за приклад європейські етнічні групи в Америці... поширюють нову, протиінтеграційну, антиліберальну політику для виборення повної свободи для негритянського суспільства. Сам факт, що американські негри покликаються на етнічні групи як взірець для негритянської солідарності мусить хіба заторкнути гіркою іронією всіх тих засимільзованих українців в Америці... Ніхто поміж українцями серйозно не покликується ані на негритянську війовничість, ані на жадні революційні заворушення. Але треба призвати, щосяги негритянського суспільства в Америці, хоч ще вповні не досконалі, виявляють дальші можливості для успіхів. Успіхів, що їх українці в Америці ані в Канаді ще не досягнули. Застановимся: де є та навіть модифікована „українська сила”?

Мирося Бродович (Монреаль) у статті п. н. „Нас, критикуючих людей, все критикують”, пише:

.... Якщо ми, студенти, будемо лише плакати над теперішнім станом подій, то також далеко не дійдемо. Але подивімся самі на себе. Чи ми не повторюємо ті самі блуди, які так часто закидаємо старшій громаді? Чи не продовжуємо практику сварок? Чи не критикуємо один одного поза очима? Чи не чути часом і між молоддю, що той чи та с „затятою бандерівкою” чи „нездалим мельниківцем”? Чи амбіція не грає завелику роль між нашими провідниками? Чи не продовжуємо ми ці так звані „типічно українські характеристики”?.. Признаймося до своїх хіб і посміймося з них, а не з хіб інших. Щождо позитивного погляду, то берімо приклад від наших героїв чи письменників. Франків „Мойсей” до смерті любив свій народ з його хибами і добром. Студенти під Крутами не сіли й не нарікали, що українці не втримали свою незалежність. Вони взялися до позитивної акції. А на кого ж ми чекаємо?

Роман Сеньків (Шарлотсвілл) у статті „Студенти й українське суспільство” міркує так:

.... Очевидно, що студентські зризи в ЗСА, Франції, Мексиці та Німеччині були анархістичні та назагал соціально деструктивні, і ніхто не жалує, що наше суспільство таке не переходить. Але це не означає, що у

нас все в порядку... Проте, не цілий образ є такий чорний. Заслуговує на особливе віднотовання засідання Крайових Управ Організацій Вільного Фронту в Канаді. Там зійшлися два покоління на заклик студентів, і спільно старші громадські діячі та студенти обговорювали розвиток праці на майбутнє. Це було можливе, бо одні й другі взаємно шанували свої погляди. Цей приклад варто було б іншим середовищам наслідувати.

Часто приходиться чути закиди вбік „бандерівців”, що вони — „екстремісти”, „антидемократи”, „дикторські” і т. п. Якщо це так, то як пояснити цю зустріч двох генерацій? Хоч які б вони були вірні своєму середовищу, тяжко повірити, що тусмівські студенти дозволили б собі „скакати по голові” чи щоб їм хтось диктував... Може декому не легко це ствердити, але нема де правди діти, що якраз ці нібито „антидемократи” знайшли демократичний підхід на стівжиття та співпрацю з молоддю, яка виросла та виховалася на майже не до порівняння відмінній базі, як вони.

Може було б доцільним декотрим громадським діям присвячувати менше уваги створенню „справжньої демократичної єдності в нашему суспільстві”, а зашпарований час присвятити своїм студентам, які тепер блукають на маргінесі двох суспільств і не вибухають серед нас в студентських зривах лише тому, що асиміляція, підсилена нерозумними заняттями їх батьків, десяткує їх ряди до пня”.

Богданна Горіх (Оттава) у своїй статті п. н. „Більшість українського суспільства мовчить” обурюється:

.... В українську дівчину втвачено навіть більше, як в англо-саксонських дівчат, що вона за ніяку ціну не має виявляти зацікавлення до даного хлопця. А коли вона цілком після її природи хоче підчеркнути свою красу убраним чи фрезурою (але не по моді з другої світової війни) — це автоматично провокація, а провокація це щось погане, неморальне, грішне. Може тому наша псевдоелітарна молодечча організація розділює навіть своїх найстарших членів на старших пластунів і пластунок. Та чи правильно накидатись на одну молодеччу організацію, коли ціла українська громада так побудована? ..

Та найгіркіша правда це те, що українка готова покірно приймати таке трактування. Українка згідливо іздить на з'їзди і блукає сама, обладована дітьми, коли її чоловік десь ніби важні справи дискутує. Коли б кожна подруга зрозуміла ідеї свого мужа, поцікавилась ними і ділилась з ним його запалом; коли б вона була направду його підпора і заохота; коли б поміж нами було кілька Джекі Кеннеді, Еленор Рузельт чи Пет Ніксон або ще кілька Слав Стецько; та коли б наші мужчини почали бачити своїх подруг не лише як господинь, матерів своїх дітей, а інтелігентних, думалючих, чутливих партнерів свого життя — може тоді наші доми були б веселіші і наші діти не шукали б нагоди вирватися з родинного розсвареного дупла...”

Співредактор „Зозульки” Борис Будний (Монреаль)

НАШІ СТУДЕНТИ НА ЗАХИСТ МОРОЗА

Чи не найбільш відрядним явищем у житті нашої еміграції є щораз більша політична активізація нашої молоді, її чимраз діяльніша участь в суспільно-політичних акціях, що їх до недавна провадила лише старша генерація. Очевидно, зрушили в цьому напрямі молодих українців і українок передусім рух „шестидесятників” на Україні, іх спротив брутальній русифікації, іх прагнення бодай у рамках офіційної конституції привернути своєму народові пограбовані в нього права на державну незалежність. Імена Юрка Шухевича, Станіслава Карапетяна

у своїй статті „Як я виживаю будучи українцем” висловлює такі міркування:

„...Подобаються мені наші люди з Великої України. Я здавна нав'язав з ними біжчі зв'язки і між ними знайшов собі одних з найближчих моїх друзів. Я це не кажу тому, що іх сприяю більше, як людей з інших частин України, хоча мушу признати, що їхній борщ мені багато більше смакує, як галицький чи буковинський, до якого я привик. Признаю також, що не все будучи між ними я почиваю зовсім як дома, бо не раз вони насміхаються з моеї „галицької мови” і дають мені знати, що я не є один із них. А це мене злосить, бо для мене вони є мої, свої і українці, мимо того, що вони із Східної України і що їхня мова акцентується інакше від мови тих українців, що прийшли із Західної України. Не раз, не знаю з якої причини, вони мене роблять відповідальним за вчинки Папи чи за вчинки Української Католицької Церкви. Очевидно, від мене ні Папа, ні Католицька Церква не можуть сподіватися посвяченої оборони перед такими нападами, бо я мало в запасі досить багато своїх критичних заваг щодо них і дуже радо можу їх виголосити.

І так я проживаю, будучи українцем. Привик я до цього стану і міняти його не думаю. Кажуть декотрі люди, що тепер, коли я живу в Канаді, треба насамперед бути канадцем, або як ще діякі хитро це кваліфікують — канадцем українського походження. Що це за така потвора? Хочу, щоб мені хто сказав, що це таке канадець чи канадська нація? Жити тут чи родитися тут нікого автоматично не робить „канадцем”. Я родився в Німеччині і прожив там перших моїх дев'ять літ, але ніхто не може мені сказати, що я є німець. Чи я буду звати себе українцем замість канадцем, для уряду в Оттаві це не робить найменшої різниці, бо він все ж таки радо стягає з мене податки. Я є канадським горожанином, говорю мовою, з якою потрібно розговарюватися в цій країні, виконую свої обов'язки супроти цієї країни, люблю тут жити, але нехай мене ніхто не асимілює, навіть КУК. Бо як я стану канадцем без кришки — я буду ніхто. Я буду згублена істота без жадної ідентичності в канадському загалу...”

ванського, Вячеслава Чорновола, Мороза і десятків інших відважних українських патріотів, відомі тепер уже цілому світові, зворувають душі нашої молоді і ведуть її до активної, рішучої дії.

Майже спонтанно по всіх країнах українського розселення знялися широкі хвилі протесту проти повторно засудженого молодого українського історика, автора близьку написаних есеїв „Репортаж із заповідника ім. Берії”, „Хроніки спротиву”, приписуваного йому есею „Серед снігів” — Валентина Мороза. Це ім'я для українського студентства на еміграції стало символом незламності, патріотизму, громадянської мужності. І вже не зустрічаємо тепер у нашій пресі надокучливого запитання „де наша молодь?”, бо краща її частина виходить на духові барикади, глибоко відчуваючи свій кровний зв'язок із землею своїх батьків, виходить, щоб „здобути або вдома не бути”. Їх може ще й малий відсоток від усієї нашої молоді, але безсумнівно цей відсоток невпинно зростатиме, бо приклади молодих українських націоналістів, приклади кращих хвилюють нейтральних, пасивних, здавалося б, зовсім зденаціоналізованих і поривають за собою.

В січні цього року у країнах Західної Європи — в Англії і Німеччині українське студентство, підтримане старшим громадянством, провело широку акцію в обороні засудженого Валентина Мороза. Масові демонстрації наших студентів відбулися передsovєтськими амбасадами в Нью Йорку, в Америці, і в Оттаві, в Канаді. Керує цими акціями окремий Студентський комітет під проводом Марка Бойчуна. Особливу активність виявляє ТУСМ — Товариство Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського. Про демонстрацію передsovєтською амбасадою в Оттаві 29 січня широко написала англійська преса. Десять тисяч афіш розліплено тоді по головних містах і університетах, 30.000 примірників газети „Студент” поширені по університетах Канади. Близьку статтю в обороні Мороза написав відомий канадський журналіст Пітер Вортінгтон у популярному торонтському часописі „Теліграм”. Вислали 7.000 петицій до уряду і послів федерального

парляменту. Студенти вимагають, щоб вся українська громада активно включилася в їх оборонну акцію — централя КУК і всі його відділи, всі українські Церкви, організації й установи. Студенти запропонували відбути в усій Канаді 9-го травня протестаційні збори і маніфестації.

На 1-го травня, коли це число „Вісника” вже йшло до друку, Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій Великого Нью Йорку і Відділ УККА закликали все українське громадянство взяти участь у спільній демонстрації перед будинком советської місії при ОН в обороні Валентина Мороза та всіх українських політичних в'язнів, що поневіряються по советських концтаборах і на засланні. Демонстрацію влаштовує Конференція Молодечих і Студентських Організацій при УККА, до якої входять СУМА, Пласт, ОДУМ, СУАСТ, ТУСМ і „Зарево”. Немає сумніву, що й ця демонстрація завершиться черговим успіхом і ще в більшій мірі спричиниться до активізації нашої молоді, що вже знаходить своє місце в українській громаді, забираючи в ній належний їй голос, вносячи в її життя нові, свіжі ідеї, наснажуючи їх молодечим духом.

В закликові ТУСМ'у, підписаному Богданом Кульчицьким, Богданом Футалою і Романом Сеньковим, — організації, що 22 січня своєю протестаційною акцією в Нью Йорку започаткували в Америці низку демонстрацій солідарності з ув'язненим Морозом, читаємо:

„Не будьмо пустословними боягузами! Покиньмо наше філософування та приступаймо до діла! Покажімо, що, крім гопака та вареників, у нас є сила, з якою всі мусять рахуватися. Приходім на демонстрацію масово — так, щоб коли пролунає наша вимога „Воля Морозові, воля Україні!”, будинок Об'єднаних Націй затрісся... Ми не дозволимо Москві далі безкарно переслідувати український народ. Кінець паперовим фразам, довгим резолюціям! З москалями треба говорити з позиції сили!”

Про широкий рух нашої молоді в обороні своїх братів по крові, караних і переслідуваних московськими шовіністами за їхні переконання, за їх любов до свого народу напевно довідається не лише там, в Україні, а й в похмурих, обгороджених колючим дротом мордовських та

інших таборах, бо годі вже тепер кремлівським катам приховувати від поневолених ними народів правду, яка хвилями етеру дістається до найдальших закутин країни з облудною назвою Советський Союз.

До речі, ньюйоркська філія організації для оборони політичних в'язнів — Міжнародня Амнестія, вписала Валентина Мороза в реєстр „в'язнів сумління” і легальними дорогами добивається звільнення його і інших українських політичних в'язнів. Центральна Управа Міжнародної Амнестії знаходиться в Лондоні, у Великобританії і в склад її почесної президії входять Джеймс В. Донован, Віктор Рутер та Френсіс Ріверс. Ньюйоркську філію очолює проф. Д. Моррис.

В. Д.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. І. ВОВЧУКА В ГАРТФОРДІ

Заходами 5-го Відділу ООЧСУ в Гартфорді, проф. Іван Вовчук виголосив тут 28 березня в залі УНДому доповідь на тему „Куди несе імперію СССР?”, в якій порушив цілий ряд актуальних питань економічно-політичного характеру в комплексі безпосередніх і далекосіжніх цілей московського імперіалізму, заторкнувши при тому уклад сил світового маштабу, якими являється, з одного боку, західний блок з Америкою на чолі, з другого — Москва із своїми сателітами, а з третього — поневолені народи. Цієї саме сили, сказав доповідач, Америка недоділює, з чого користає Москва.

Проф. Іван Вовчук згадав також про Далекий Схід, головно Китай і Японію, економічна могутність якої з кожним роком зростає, загрожуючи московським інтересам в цьому обширі. Намагання відновити контакти і поправити відносини з Китаем дenerвують Москву, яка усвідомлює небезпеку для своїх далекосхідніх кордонів збоку Пейпінгу. Зобов'язання у В'єтнамі, на Близькому Сході й інших частинах світу виснажують економічно СССР.

Ми, — говорив проф. Вовчук, — звичли дивитися на СССР, як на велетня, але це погляд помилковий. Економічний стан у тій країні деградує, стан сільського господарства зовсім невеселий.

Не краща справа з індустрією, де більшість машин 50-літньої давності. Вона не може задовольнити потреб населення, і ці труднощі скоріше чи пізніше доведуть до всенародних розрухів. Україна, Кавказ і Прибалтика будуть найбільше бити по імперських обручах, і, за словами Ліпмана, імперія буде кусками розпадатися. Про еволюційні зміни в імперії мови бути не може, бо не було досі диктаторського режиму, щоб себе сам похоронив. Його хтось мусить похоронити.

Проф. Вовчук наскільки детально національну полі-

За правопорядок в громаді

Немає найменшого сумніву, що зорганізоване громадське життя, толерантні відносини поміж організаціями, завершення організаційної громадської структури УККА, КУК, врешті СКВУ — це речі позитивні й конечні. Проте, від якогось часу серед нашої громади виринули різні комітети, які починають претендувати на необмежені права вести все українське життя без огляду на те, куди його можуть завести.

Дуже цікавим є факт, що група осіб, яка 20 років поборювала УКК, ставила перешкоди в підготові скликання СКВУ і навіть принижувала вартість будови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні — взяла згадані комітети під свою керму. Та нещастя не в тому, що ця група із знаного середовища зміновіхівців очолила комітети, а в тому, що віча, які часто скликають ці комітети, використовується у зовсім не властивому напрямі. Бо, коли є потреба боронити нашу УКЦеркву від плянового і тотального знищення ворогами, коли найвища пора завершити її Патріярхатом, то це не значить, що в тому напрямі нашу спільноту мають вести люди сумнівної моральної вартості. Тяжко повірити, коли чуєш, що та сама людина з одного боку розпинається за єдність на церковному відтинку, а з другого — пляново і поспідовно розбиває громадське життя. А що так є, в цьому немає найменшого сумніву.

Гурт людей з середовища ЗП УГВР довгий час був перешкодою в діяльності УКК, вони вимагали, щоб УКК підтримав „культурний“ з УССР як доцільну і корисну політичну дію. Коли ім того не вдалося доконати, спробували розбити УКК і створили свою Асоціацію. Отже, цим самим порвали свої зв'язки з грома-

тику московської правлячої кліки та боротьбу патріотичних кіл української інтелігенції проти русифікації немосковських народів, констатуючи при цьому, що Москва буде вживати всіх можливих заходів, щоб розсварити нашу еміграцію і спаралізувати її намагання допомогти Краєві в його визвольній боротьбі.

Після доповіді присутні ставили різні запити, на які доповідач давав конкретні відповіді.

На закінчення голова Відділу п. Петро Шагай подякував проф. Вовчукові за цікаву доповідь, з якої присутні багато скористали.

Іван Коваличин

дою. А що без громади годі себе десь проявляти, вирішили використати велику ідею створення Патріярхату. Самотужки повторили подекуди патріярхальні комітети, почали видавати різні брошюри і надали певного напряму дії, використовуючи тугу народу за Патріярхатом.

Справа створення Патріярхату — справа першорядної важливості, і проти цього не сміє ніхто виступати. Але годі допустити до того, щоб одиниці, які втримували контакти з вислужниками Москви, які писали жалюгідну петицію до Косигіна, які вміщували статті в большевицькій пресі, які розбивають зорганізоване життя громади — очолювали громадський рух на церковному відтинку. Коли взяти до уваги, що всякі віча в тій справі використовується на те, щоб кинути анатему на УКК, КУК і СКВУ, то виходить, що за тим усім стоять особи, які хочуть розпалити взаємну ненависть серед нашої еміграції, наставити одного проти другого, врешті послабити й розбити зорганізоване українське життя на чужині.

Чи ті панове, які на одному вічу вигукували: „Геть з проводом! Не платити датків на УКК, СКВУ!“ — здавали собі справу з цього? Чи не мали вони в собі прихованого бажання: „Як не мені, то й не тобі, якщо УКК, СКВУ не такі, як я хочу — хай не буде жадного“.

Одне ясно: такий розгардіяш, такий нестриманий вияв емоцій і пристрастей руйнують упорядковане громадське життя, яке з таким трудом будувалося протягом останнього півсторіччя.

Хто стоїть за тим усім? — треба поставити питання одверто і ясно. Хто скористає на тому, коли громада сама себе звоює? На цьому скористає тільки ворог, якому не вдалося нашої політичної еміграції фізично зліквідувати через примусову депатріацію, не вдалося досі морально розкласти зсередини.

До цього не сміємо допустити за всяку ціну. Гієрархія вартостей мусить бути збережена. Справа завершення УКЦеркви Патріярхатом — дуже важлива і конечна, але упорядковане суспільно-громадське та політичне життя також мусить продовжуватись. Наша спільнота мусить одним фронтом змагати до вищих ідеалів. Але ніколи не забезпечить вона успіху на одній ділянці свого життя коштом руйнування

другої ділянки, бо тоді захищається одноцілій фронт.

Який з цього висновок?

Усунути від громади осіб, репутація яких через контакти з режимом в УССР підривається і до них більшість спільноти не має повного довір'я. Провід в акції за Патріярхат мусить бути в руках Координаційного Центру, який складатиметься з представників громадських і культурно-виховних організацій. Тоді ворогові буде тяжко впливати на хід подій. А де ворог не зможе розбивати спільноти — там успіхи будуть забезпечені і правопорядок в громадському житті буде затриманий.

Б. К.

ПЕРЕДВЕЛИКОДНІЙ БАЗАР З МИСТЕЦЬКОЮ ВИСТАВКОЮ В АМСТЕРДАМІ, Н. Й.

Старанням Відділу ОЖ ОЧСУ, з допомогою 15-го Відділу ОЧСУ в Амстердамі влаштовано 4-го квітня передвеликодній базар з мистецькою виставкою в приміщенні Українського Американського Дому.

Заляя була чудово прибрана, кругом уставлено столи, накриті вишиваннями обрусами та прикрашені експонатами: різьбою, писанками та керамікою. Виставку відвідали сотні гостей, старших і молоді, з них багато чужинців.

Інформовані про наше мистецтво і великоліні звичаї, чужинці висловлювались з признанням про працю організаторів. Цьогорічна виставка і базар були одними з найбільш успішних, про що свідчить відгомін місцевої англомовної преси.

Цього самого дня демонстровано писання писанок молоддю парохіяльної школи під проводом голови Відділу Домині Свідерської. Інформації англійською мовою подавала **Тетяна Чучман**. Присутні мали можливість оглянути виставку видань ГУ ОЧСУ.

Відвідувачі базару купували на пам'ятку експонати, одержані на комісії з крамниці „Арка“ та від п. Романишини з Трою, а також печиво, яке приготовили членки Відділу.

Кожного року перед Великоднем наші членки влаштовують подібні імпрези з великим успіхом.

С. П.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ ОЖ ОЧСУ І ОЧСУ В ТРЕНТОНІ

14-го березня відбулися загальні збори Відділів ОЖ ОЧСУ і ОЧСУ в Трентоні. Збори відбувалися в окремих залах. Головні Управи цих організацій репрезентували **С. Бернадин** і **Б. Казанівський**.

Збори відкрив голова Відділу З. Федорович, а провадила ними Президія в складі: Галик Іван — голова, Гоянюк Осип заст. голови, Мих. Кузів — секретар. До Почесної Президії запрошено гостей з Піттсбургу: Вол. Мазура і Нікончука, представників УНПомочі.

За діяльність Відділу ОЧСУ звітували: З. Федорович — голова, Б. Дубик — секретар, М. Гуль — скарбник, Мих. Дзюбас — орг. референт. Управа відбула 12 засідань і сходин. Влаштовано Свято Героїв, Свято УПА. Відділ брав активну участь в підготовці інших національних свят, які відбувалися під протекторатом Філії УКК. Влаштовано кілька розривкових імпрез, які принесли прибутку понад 400 дол.

Недомагання: не всі члени є передплатниками „Вісника“, і цю справу належало б негайно полагодити.

Після дискусії на пропозицію Контрольної Комісії уступаючій Управі udілено абсолюторію. Нову Управу обрано в складі: З. Федорович — голова, Ст. Саган — заступник, А. Галайдіда — 2-ий заст., Б. Дубик — секретар, М. Гуль — скарбник, Осип Гоянюк, О. Плещук — пресові референти, Мих. Дзюбас, Вілик С. і Кузів М. — члени Управи. До Контрольної Комісії увішли: І. Галик, Я. Панчишин і Д. Мацканич.

Після зборів відбулося прийняття, яке приготували членки Відділу ОЖ ОЧСУ. Гостемайстром був З. Федорович.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 33-ГО ВІДДІЛУ ОЧСУ В НЮ БРОНСВІКУ

В неділю 14-го березня ц. р. відбулись річні Загальні Збори 33-го Відділу ОЧСУ в Нью Бронсвіку, Нью Джерзі. Збори привітав представник Головної Управи інж. Е. Івашків, а також гость з Канади, член Головної Управи ЛВУ Б. Керницький. В характері гостей були приявні також члени місцевого українського студентського клубу Надя Мельничук, Роман Івахів та Ярослав Кинік. Останній від імені клубу виголосив привіт.

Члени уступаючої Управи склали вичерпні звіти, за які одержали загальне признання. Фінансово Відділ стойте добре, залегостей по членських вкладках нема, всі зобов'язання перед Головною Управою вирівняні. На Визвольний Фонд зібрано понад 900 дол. Контрольна Комісія потвердила звіти і відзначила зразковість книговедення.

Нову Управу обрано в складі: інж. Анатоль Гончарів — голова, Григорій Добуш — заст. голови, Ярослав Івахів — секретар. Контрольну Комісію обрали в попередньому складі: Василь Хомут — голова.

Збори закінчено співом національного гімну, після чого відбулась перекуска, за яку жіноцтву ОЧСУ найширіша подяка.

Я. Гас

ЧИТАЙТЕ, ПОШИРЮЙТЕ „ВІСНИК“!

ОРГАНІЗАЦІЇ УВФ В АЛЛЕНТАВНІ, ПА. НА ФКУ

У передвеликодному часі дві виставки українського народного мистецтва влаштували Відділ ОЖ ОЧСУ з Аллентавну: одну за широким вікном Першого Національного Банку, що знаходиться у сквері міста, і другу в містечку Нортгемптоні за футринами „Ситі дрог' стор”, на головній вулиці.

Обидві виставки блистіли красою розставленіх експонатів: кераміки, вишивки, дереворізу. Колоритно розмальовані писанки були предметом найбільшої уваги глядачів. Про цю виставку місцевий щоденник „Ірвінг Колл Кронікл” написав: „Донт фергет ту сі ді б'ютифул юкрейніен арт дисплей”.

Але все це не задовольнило ініціаторів виставки і серед активного членства ОУВФ виринула нова ідея: влаштувати великий базар, прибуток з якого передати на фонд Катедри Українознавства при Гарварді.

Отець декан С. Тиханський з Нортгемптону запропонував безоплатно простору парафіяльну залю для цього базару. Запрошено п. Анну Присташ з Бетлегему, яка має велику колекцію власноручно виконаних писанок і знає кілька народніх легенд, пов'язаних із звичаєм писати писанки. Позичено чимало експонатів народного мистецтва від інших осіб, а деякі закуплено для перепродажу. Зорганізовано все свідоме і активне жіночтво, яке приготовило паски, печива, голубці та вареники.

4-го квітня о год. 3-ї по полудні заля св. І. Християни вже ледве вміщала публіку. Понад дві тисячі осіб прийшло оглянути виставку. У висліді 500 дол. чистого прибутку передано на Фонд Катедри Українознавства.

І. Стасів

Д-р ДОЦЕНКО — НА РЕЛГІЙНУ ТЕМУ

Перед великою групою українських студентів вищих шкіл Торонто і Торонтського університету з короткою доповіддю виступив д-р Борис Доценко, колишній керівник лабораторії атомової фізики в Київському університеті. Доповідь мала назуву — „Чому я вірю в Бога”.

Доповідач, що виріс і виховався в Советському Союзі, виявив себе віруючою людиною. Як науковець, він твердив, що закон Ньютона про земне тяжіння відкрила людина, але цей закон не був встановлений людиною. З мертвої природи не можна зробити життя: купа пилу може лежати мільйони років, але без ідеї, без сили ззовні вона ніколи не зможе самоупорядкуватися у симетричну будівлю чи якусь іншу окрему форму.

Д-р Доценко виявив себе добрим знавцем різних релігій крім християнства: буддизму, ісламу та ін. Поняття „твірдь” д-р Доценко окреслює як систему законів, з допомогою яких Творець керує світом.

ЧОМУ ВОНИ ПІДКЛАДАЮТЬ БОМБИ?

Президент Психоаналітичної Асоціації в Нью Мексіко д-р Джін Розенбавм представляє портрет сучасного „бомбіста” так:

— Інфантільний і емоційно недорозвинений. Так само, як дитина нищить свої іграшки, бомбіст нищить публічну й державну власність.

— Має затъмарене уявлення про дійсність. Він неспроможний бачити поза своїм безпосереднім актом насильства. Подібно до особи з однобічно скерованим зором, яка бачить лише те, що знаходиться безпосередньо перед нею, бомбіст не може передбачити наслідків своїх учинків.

— Потребуючи визнання, він шукає схвалення своїх дій від інших радикальних членів своєї групи.

— Морально зледацій, він жаліє сам себе, шукає виходу зі свого пригноблюючого стану і знаходить його у підкладанні бомб.

Сучасні молоді бомбісти, — каже д-р Розенбавм, — з результатом виховання, при якому дітям усе дозволяється. З нездисциплінованої дитини не може вирости дисциплінована доросла людина. З деструктивної дитини годі сподіватися, щоб автоматично втворилася конструктивна людина.

Більшість сучасних анархістів, — стверджує д-р Розенбавм, — походить із заможних, ліберальних родин. Рішальний фактор в творенні їх характеру — брак дисципліни.

Число передаваних телефоном „бомбових алярмів” у Стенфордському університеті в Каліфорнії протягом останнього року зросло на 1000 відсотків. Начальник пожежної сторожі френк Джуріен заявив, що замість звичайно одного такого алярму протягом тижня він одержує їх тепер 12. Загроза вибуху бомби спричиняє серед студентів панічний настрій, а це власне і є те, чого потребують радикальні елементи. У Стенфордському університеті звичайно евакуюють загрожений будинок і переводять розшуки бомби, в інших університетах до евакуації вже не завжди вдаються.

У редакційній статті „Лайфу” з 9 квітня, журналу, відомого з його ліберального напряму, стверджується, що пояснювання вандалізму серед молоді зростаючим загальним психічним напруженням — незадовільне. „В інших країнах, — пише автор цієї статті, — перейшли ще через тяжкий період, але зуміли якось приборкати молодь. Дійсна причина — невтручання старших у виховні процеси і заникання почуття спільноти між людьми. Коли йдеться про авторитет батьків, то Америка, мабуть, під цим оглядам переживає найгірші часи в своїй історії. Занадто багато батьків не лише відмовляються формувати поведінку своїх дітей, але й залишають їх напризволяще — біля телевізорів, у товаристві розбещених приятелів, і вони мають забагато вільного часу, в якому шукають безпосереднього задоволення своїх забаганок, зокрема в деструктивних акціях. Проф. Бронфенбрінер з Корнельського університету стверджує, що вандалізм і наркотики — симптоми нехтування батьками своїх обов'язків супроти дітей.

3 щоденника ненародженої дитини

У багатьох стейтах Америки якраз тепер іде боротьба за або проти введення нових законів щодо абортів. Ті, що за їх введення, пояснюють своє становище т. зв. перенаселенням нашої планети людьми, а ті, що проти, вважають аборті злочинним убивством живої дитини. Поданий нижче „Щоденник” появився в Польщі, де комуністичний уряд затвердив закон про масові аборти. З польської мови на англійську переклав американський священик Едвард Красон, а з англійської на українську — Іван Овечко. Цей уявний „Щоденник” ненародженої дитини „написаний” нею в утробі матері.

5-го жовтня. — Сьогодні почалося мое життя. Мої батьки ще не знають цього. Я маленька, як зернинка в яблуці, але це вже я. І я буду дівчиною. І матиму ясне волосся і голубі очі. Може вже все передбачено, навіть той факт, що я любитиму квіти ...

19-го жовтня. — Дехто каже, що я ще не зовсім справжня людина, що існує лише моя мати. Але я є справжня людина, як і крихта хліба є справжнім хлібом. Є нею моя мати. І я ...

23-го жовтня. — Мій ротик щойно тепер почав відкриватися. Уявіть тільки собі: через якийсь рік я вже буду сміятися, а пізніше й говорити. Я знаю, що моїм першим словом має бути „мама” ...

25-го жовтня. — Мое серце почало сьогодні само битися. Відь сьогодні воно буде битися все мое життя, не зупиняючись навіть для відпочинку! А після багатьох літ воно втомиться. І зупиниться. І тоді я вмру ...

2-го листопада. — Я росту потроху щодня. Мої руки й ноги починають приймати відповідну форму. Але мені прийдеться чекати довго, поки ці маленькі ніжки підростуть так, щоб я могла дістати до рук моєї мами, поки ці маленькі ручки мої зуміють рвати квіти і обіймати моого тата ...

12-го листопада. — Тоненькі пальчики на моїх руках починають оформлюватися. Смішно, які вони малесенькі! Я зумію ними гладити волосся моєї мами. І я буду тягнути її волосся собі в рот, а вона, мабуть, казатиме: „О ні, ні, люба, так не можна!”

20-го листопада. — До сьогоднішнього дня лікар не казав мамі, що я живу в ній під серцем. О, яка рада вона мусить бути, дізnavшись про це! Ти рада, мамо? ..

25-го листопада. — Мої мама й тато, мабуть, думають про ім’я для мене. Але вони навіть не знають, що я дівчинка. Вони, може, кажуть „Андрійко”. Але я хочу бути Катрусею. Я вже така велика ...

24-го грудня. — Цікаво, чи чус моя мама рух мого серця? Деякі діти народжуються трішки хворими. І лікарі своїми вправними руками роблять чудеса, щоб зробити їх здоровими. Але мое серце сильне й здорове. Воно стукає так рівномірно: тук, тук, тук ... У тебе буде здорована донечка, мамо!

28-го грудня. — Сьогодні моя мама вбила мене ...

(„Вільний Світ”)

„НАС ВИНЕСУТЬ НА ЦВИНТАР ІСТОРІЇ”

У польському часописі „Повст Ігл”, що виходить англійською мовою в Нью Джерзі, Едвард Вільчинський у рубриці „Наша Польонія” пише про „вимирання” польської нації. В кожному разі, — зазначає він, — одна з найбільш поважаних релігійних постать в Європі, Стефан Кардинал Вишинський, Польський Примат, заявив недавно, що „існування Польщі як нації у великій небезпеці”. Причина цього: раптовий спад народин.

В особистому посланні кардинала Вишинського, відчитаному по всіх костьолах Польщі, підкresлювалось факт, що рівень народин у тій країні найнижчий в усій Європі. „Я не читав цього послання, — пише Е. Вільчинський, — але з його змісту можна розуміти, що наш народ не є щасливий і не хоче, щоб його діти зростали в таких самих умовах, в яких живе він”.

Як твердять варшавські кореспонденти, таку ситуацію кардинал Вишинський пояснює трьома причинами: панічною реакцією на повсюдну „експльозію” населення, легалізацією абортив і лихими економічними умовами, які знеохочують людей мати великі родини. Польща і її географічний сусід Росія мають проблему, в якій намагаються досягнути протилежних результатів. В ССР, наприклад, аборти, легалізовані незабаром після 1917 р., були заборонені за Сталіна в 1936 р. Тепер ця операція коштує там 5 рублів. В Польщі число народин упало з 31 на 1000 в 1955 р. до 16.3 на 1000 в 1969 р. Статистики встановлюють, що її населення залишиться стабільним до 1977 року, коли число смертей дорівнюватиме числу народин, а далі почне зменшуватися по 200-250 тисяч річно. І тоді, — закінчує свою статтю Е. Вільчинський, — якщо не буде кардинальних змін, нас винесуть на цвинтар історії”.

СКІЛЬКИ СОВЕТСЬКИХ АСТРОНАВТІВ ЗГИНУЛО В КОСМОСІ?

Д-р Ахілл Джудіса, директор дослідної космічної станції в Італії, який стежить за польотами советських і американських космічних кораблів від 1957 р., заявляє, що в міжпланетарних просторах напевно загинуло за цей час щонайменше шість советських астронавтів. Один або два з них можливо ще й досі знаходяться там, а решта згоріли зі своїми кораблями. Американські науковці, які відвідали цю станцію, були захоплені прецизістю її апаратури, включно з радіо-телевізійною студією, рекордовим відділом, де сім магнітофонів реєструють усе, що одержують 18 величезних антен, і телесистемою, сполученою з усіма найголовнішими європейськими пресовими агентствами.

Ця станція, збудована за 12 миль від Туріну, в північній Італії, часом перехоплює з космічних просторів жахливі послання, розплачливі сигнали і передсмертні крики жінок і чоловіків, що вже ніколи не вернуться на землю.

Найжахливіше послання зарекордували на станції 10 листопада 1963 р. Це був жіночий голос: „Слухайте, слухайте, слухайте! — кричала вона російською мовою. — Я замерзаю, замерзаю!.. Я бачу вогонь, вогонь!.. — Кінець трансляції.

Іншим смертельним посланням, одержаним 23 травня 1961 р., закінчувався космічний політ, в якому загинуло двоє чоловіків і жінка. Останні його слова звучали так: „Замало часу... нема часу... я ледве чую вас... роблю все, що можу... Слухайте, слухайте!” — і мовчанка.

Два смертельні випадки передували щасливому польотові полк. Юрія Гагаріна, у „Востоці-1” у 1961 р., першої людини в космічних просторах.

Перший сигнал-заклик про поміч, переданий міжнародною азбуковою Морзе, перехопив д-р Джудіса 28 вересня 1960 р. після того, як з Москви повідомили про вистрілення сателіта... без людей. Можливо, що цей сателіт і досі обертається в космосі.

У лютому 1961 р., — сказав д-р Джудіса, — ми перловили з космосу звуки утрудненого дихання і прискореного биття серця. Лікарі, які пізніше проаналізували цей запис на магнітофоні, одностайно прийшли до висновку, що ці звуки видавала конаюча людина. Два дні пізніше з Москви повідомлено про вислання в орбіту 6-тоннової кабіни, але не сказано, чи були в ній люди.

Москва призналася лише до одної трагедії в космосі: розбиття під час приземлення „Союзу-1”, при якому згинув полк. В. Комаров.

Д-ра Ахілла Джідусу орган советського міністерства оборони „Красная Звезда” називає „наймитом американського імперіалізму”.

МАЛЕНЬКА ШЕРЛІ ПРОТИ ПОСТАНОВИ НАЙВІЩОГО СУДУ

15-літню Шерлі Томас виключили в Чикаґо зі школи з тієї причини, що вона проповідувала перед своїх товаришок-школярок Євангелію. Її батько, евангелистський проповідник марно добивався, щоб його доньку

прийняли назад до тієї школи. Аж після того, як група евангеліків відбула протестаційний марш до Відділу Освіти, директор школи погодився змінити своє рішення.

„Яка це кричуча несправедливість! — заявив кореспондентові місцевої газети батько Шерлі. — Діти збираються в школі, говорять про наркотики, секс і провесі, що хочуть. І ніхто з учителів не звертає на це уваги. Але вони не дозволяють Шерлі говорити про Бога”.

Шерлі Томас, оправдуючись, запевняла директора школи, що вона на релігійні теми говорила з школ'янами товаришками лише в ідалні та коридорі і ніколи не перешкоджала їм в науці. Директор посилався на постанову Найвищого Суду, якою забороняється проповідувати релігію в публічних школах. „Я, — заявила Шерлі, — додержуюсь Божих постанов, а не постанов Найвищого Суду, який Божі постанови порушує”.

З СОВЕТСЬКОЮ ПРЕСИ

ДЕЩО ПРО САНТИМЕНТИ

У листі до редакції „Комсомольської Правди” якийсь Б. Бабочкін пише:

„Сьогоднішні молоді люди зовнішньо сухіші за нас, у них менше сантиментальності. Але вони серйозніші...”

„Це, на жаль, вірно, — додає інший читач, М. Донцов, учитель. — Тільки як би хотілось, щоб уся виховна робота велася так, щоб вона дозволила „закласти” нашим сімнадцятілітнім цієї самої сантиментальності більше хоч на краплинку. Але її проголошено персону „нон грата” ще тоді, коли багато з нас ще не появились на світ. Народились і з перших кроків чуяли: „Не рюмсай, будь мужчиною!” Треба признатися, що доволі успішно „витруювання” сантиментів велося і з творів мистецтва. Отже, на час, коли наші молоді люди взяли в руки книжку, сантиментальності в них уже не було. Тепер більшість молоді захоплюється примітивним детективом у літературі, кіні, театрі. Тут уже не до тонкості почувань, не до „сюсюкання”. Герой тут витриманий, холодний, сухий, жорстокий. А діти дивляться і читають з приємністю, і наслідують. Повільно, але певно визбуваються сантиментальності, стають сухішими, жорстокішими.

Ось одне з начал, на мою думку, відсутності душевної чуйності у частині сьогоднішньої молоді”.

ЯК РЯТУВАТИСЯ ЖІНКАМ ВІД НАПАСНИКА

Поліційні експерти у справах поборювання злочинності рекомендують жінкам, коли зазнають вони нападу на вулиці, кричати не „рятуйте” („гелп”), а — „пожежа!” („фаер”). Більшість людей в американських містах, кажуть вони, не реагують на крик про допомогу, щоб не бути втягненими в судові справи, але відразу ж збігаються, коли чують, що десь горить.

„Якщо бандит вас душить, — перестерігає один з

експертів, — не пробуйте кричати, бо тоді він ще дужче стискатиме ваше горло, і це може закінчитися трагічно. Все, що може в такому випадку робити жінка — це боротися, щоб визволитися від напасника. Тіло напасника має кілька найбільш вразливих пунктів, і жінка, коли її душать, повинна вразити напасника в один із цих пунктів — застремити йому пальці рук в очі, в горло, штурхнути коліном у пахвину, ударити ногою в гомілку. Тоді, вирвавшись з рук злочинця, вона мусить тікати з криком „фаер!”

ЧОМУ Ю. КОСАЧ НЕ ВЕРТАЄТЬСЯ НА „РОДІНУ”?

Відомий із своїх політичних трансформацій, колишній редактор зміновіховського журналу „За Синім Океаном”, що ще не так давно просився, щоб його прийняла до себе знов зорганізована українська громада, відвідавши недавно Київ з нагоди ювілею Лесі Українки, ось що написав у „прогресивних” ньюоркських „Українських Вістях”:

І мимоволі (хоч цур і пек йому!) в цьому світловому рідному вирю, в цьому прекрасному місті, в цій сонячній країні розсміяної дітвори, пречарівної бадьорою юності згадались закапелки холодної чужини, де кімщиться безсила лютъ і ненависть нікому непотрібних безбатченків. Згадалось це кублице гадюк — ньюоркська Друга евні з людиськами, що метушаться, нишпорять і шамкотять про якесь „визволення”, ці вулички з лихозвісними „патріотами за пічно”, які сопухом своєї гугнявої злоречивості, своїм волялюком, давно позбавленим прикмет української співучої мови, своїм шаманським патяканням силкуються присвоїти собі якусь „історичну місію”...

Безсила лютъ до себе, свого минулого, свого оточення розпирає груди нещасного Косача. І що ж йому залишається? — По-шаманському патякати те, що накажуть.

„МАРКСИЗМ БЛИЖЧИЙ ДО БОЖОГО ПЛЯНУ”

Про помішання умів і ідейний розбрат у деяких католицьких колах під тиском комуністичної пропаганди свідчать постанови Католицького Дієцезійного Синоду Північної Італії, в яких сказано, між іншим, що „марксизм куди близчий до Божого пляну відносно людства, ніж капіталізм”.

Далі в постановах цього Синоду зазначено:

„Суспільство, в якому ми живемо, допускається тяжкого гріха супроти пляну Божого, ставлячи капітал у центрі всього, а людину підкоряючи законові визиску... Треба признати, що, поминаючи помилки і відхилення у політичних висловах, філософічна й економічна наука марксизму створила такий зразок суспіль-

ства, в якім визиск людини людиною неможливий або бодай трудніший, ніж у капіталізмі”.

Учасникам Синоду варто було б з рік попрацювати в колгоспі чи якісь совєтській фабриці, щоб переконатися, як марксисти-ленінці „визволили” в ССР людину від визиску.

РОСЛИНИ ТАКОЖ ВІДЧУВАЮТЬ

Клів Бекстер, автор низки статей в „Інтернаціональному Журналі Парапсихології”, колишній висококваліфікований спеціаліст-розвідник в СІАЙЕЙ і експерт у використуванні т. зв. детектора правди, стверджує, що рослини в певних ситуаціях виявляють емоції, прив'язуються до своїх власників і „лякаються”, коли їм загрожує небезпека. Ці надзвичайно цікаві феномени встановив він з поміччю детектора правди внаслідок п'ятирічних студій.

Бекстер заявляє, що поміж рослинами і людьми можлива певна комунікація, і рослини можуть ехоплювати думки людей. Коли щось загрожує рослині насильством, пише Бекстер, коли з неї обривають листя або виригають її з корінням, вона буквально умілює від жаху. Часто потрібно буват кількох годин, щоб після того рослина повернулась до нормального життя. Рослини також живо реагують на уважливість і тепле до них відношення: незалежно від поживи вони тоді краще розвиваються.

Внаслідок своїх експериментів Бекстер прийшов до висновку, що рослини реагують на все, що діється навколо них — навіть на певній відстані. Зокрема реагують вони на смерть інших організмів. Поставивши у вазонку філіядендрон в одній кімнаті, Бекстер у сусідній кімнаті кинув живого рака в киплячу воду. Детектор правди, прикріплений до філіядендрона, негайно зареєстрував в рослині гостру реакцію. Експеримент був повторений кілька разів з тими самими наслідками.

ЧИТАЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТИЖНЕВИКИ І МІСЯЧНИК

„Шлях Перемоги”, „Гомін України” і „Визвольний Шлях”,

що, стоячи на позиціях українського революційного націоналізму, вносять у життя української еміграційної громади новий багатий зміст і скріплюють перший визвольний фронт, яким є нескорена, вільнополюбна Україна.